Poštnina plačana v gotovini. Leto LXII V Ljubljani, v soboto 7. julija 1934 Štev. 151 a Cena 1.50 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563, Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Izzivanje?

(K obisku italijanskega brodovja v Draču.)

Dogodki v Nemčiji so vsled svoje krvoločnosti tako zavzeli pozornost našega javnega mnenja, da je nenadni obisk italijanskega vojnega brodovja v Draču v Albaniji šel mimo nas, ne da bi mu pripisali kakšne večje važnosti. Šele sedaj, ko se dejstva in dejanje odmikajo od nas, jih iz večje oddaljenosti lažje presojamo in precenimo in Hitler je nehote poskrbel, da moremo pri tem ohraniti popolnoma mirne živce. Kajti ne smemo pozabiti, da je Albanija važna, če ne ena najbolj važnih sosed naše države.

Kakšen namen je hotela doseči Italija, ko je proti vsem pravilom mednarodnega občevanja poslala v albansko pristanišče celo brodovje križark, rušilcev in podmornic v polni bojni opremi in pod poveljstvom drugega najvišjega admirala svojega brodovja? Možnosti je več, ki jih hočemo zaporedoma presoditi in postaviti v okvir naših narodnih interesov.

Odkar je leta 1926 albanski kralj Zogu iz čisto denarnih razlogov obrnil hrbet svojim nekdanjim prijateljem in se šel priklanjat v Rim, je Italija razmetala obilo svojega denarja po Albaniji. Posojilo za posojilom je romalo v albansko državno blagajno in italijanski državi je sledilo tudi italijansko zasebno gospodarstvo, ki je zabilo mnogo zasebnega denarja v obnovo albanskega gospodarstva. Denar ni bil vržen stran. Albanija je danes narodno samozavestna država in ima gospodarstvo, ki se je začelo razvijati po evropskih vzorih. Zadnje leto baje Albanija ni marala ali ni mogla več odplačevati dolgov in se je italijanski poslanik v Tirani g. Koch že dalje časa, a zaman trudil, da bi spravil pogajanja v tek. Ker le ni nič dosegel, je poklical na pomoč vojno brodovje, ker je bil naziranja, da bodo Albanci pred žreli topov bolj popustljivi. Če se Italija, ki ji doma vsled razsipnosti fašističnega režima zelo primanjkuje denarnih sredstev, trudi, da bi od nehvaležnih upnikov izsilila vsaj nekoliko denarja, se nikdo temu ne bo čudil. Toda če se dne 29. junija, ko je bilo brodovje še v Draču, pojavita pri albanskem zunanjem ministru Djafer Vili g. Koch in poveljujoči admiral ter zahtevata od njega — ne da podpiše pogodbo o odplačevanju dolgov, marveč ultimativne zahteve v petih točkah, da se naj vrnejo Italiji vsi dosedanji privilegiji glede šolstva (šole in učitelji), da se albanska armada znova podvrže nadzorstvu in »vodstvu« italijanske vojaške misije pod poveljstvom zloglasnega generala Parianija in da naj se albanska vlada obveže, da ne bo nikdar pristopila k balkanskemu sporazumu — potem postane jasno, da obisk italijanskih križark ni pomenil banalnega iztirjevanja denarja od upnika v konkurzu, marveč, da je imel izključno politični značaj. Italijansko uradno poročilo o »prijateljskem presenečenju« je torej neresnično. Italija ni poslala križarke po denar, marveč po albansko politično svobodo.

Albanija je končala svoj boj za neodvisnost, ko je leta 1921 bila sprejeta v družbo svobodnih neodvisnih narodov v Zvezi narodov. Leta 1926 je kralj Zogu pod težo denarnih potreb, kot rečeno, prodal nekoliko te s krvjo kupljene neodvisnosti, ko je »posebne italijanske interese v Albaniji«, ki jih je leta 1921 konferenca veleposlanikov v Parizu priznala Italiji, razširil s petletno pogodbo, ki daje izključno Italiji pravico do posebnega varuštva nad Albanijo. Naslednjega leta, 1927, je Zogu s tiranskim paktom za dobo 20 let navezal usodo svoje države na Italijo, s katero je sklenil vojaško obrambno pogodbo. Čeravno pogodba iz leta 1926, podpisana za pet let, leta 1931 ni bila obnovljena, še vedno obstojajo obveznosti tiranskega pakta in vse koncesije, ki si jih je Italija na njegovi osnovi prisvojila na albanskem ozemlju. Ali se je Albanija proti temu pregrešila? Se je, ker je zadnje čase večkrat poskušala otresti se dušečega prijateljskega objema svoje rimske zaščitnice. Italijanskemu vplivu v šolstvu je napravila konec, italijansko vojaško misijo z generalom Parianijem, ki je vodil utrjevanje na severni in vzhodni meji, je izgnala, poleg italijanskega kapitala je prihajal v Albanijo tudi že angleški, francoski in drugi denar. Torej je hotela italijanska vlada s svojim brodovjem Albanijo »prijateljsko iznenaditi« in ji poklicati nazaj v spomin v tiranskem paktu dane obljube ter ji na otipljiv način dokazati, da ima sredstva v rokah, da svoj prednostni položaj lahko vsako minuto brani, če bi njeni albanski varovanki dopadlo, da se izmota iz njenega vpliva. Italijansko brodovje v Draču je dokaz, da Italija smatra Albanijo še vedno za podaljšano Italijo na Balkanu, da je razmerje med njo in Albanijo »še vedno čisto jadransko, torej notranje italijansko vprašanje«, kot sta se izrazila g. Koch in italijanski admiral, ko sta nesla ultimat Djafer Vili.

Toda niti ta omenjeni drugi razlog ne more v polni meri upravičiti demonstracije italijanskih križark v draškem pristanišču, predvsem ne, ako vemo, da je italijanski poslanik g. Koch protestiral proti temu, da »se albanska vlada posvetuje s tujimi državami« in da je zahteval, da se Albanija za vedno odreče vstopu v mirovno zvezo balkanskega sporazuma. S tem je Italija pokazala, da gre za demonstracijo mimo in črez Albanijo in da je naslovljena proti velikim načrtom pomirjevanja Evrope v splošnem in Balkana posebič, načrtom, ki danes brez sodelovanja fašistične Italije, da, celo proti njeni volji, sicer polagoma, a normalno dozorevajo in obljubljajo obilne sadove. Nikar ne pozabimo, da je šele pred dobrima dvema tednoma Albanija sklenila z Jugoslavijo zelo ugodno trgovinsko pogodbo in pogodbo o obmejnem prometu, da je albanska vlada, razumevajoč važnost mirovnega delovanja balkanskih državnikov, izrazila večkrat svojo željo, da se pridruži balkanskemu sporazumu, in slednjič, da se je nahajal francoski zunanji minister Barthou na svojem potovanju po Romuniji in Jugoslaviji, ko so se italijanske križarke zasidrale v Draču. Protest velja, oziroma je veljal torej energični zunanji politiki naše države, ki je dala pobudo zbližanja Balkana in pokret še vedno vodi, protest velja nadalje cilju, ki so si ga stavile balkanske države, da izženejo iz Balkana vsak vpliv kakšne velesile, in tretjič velja protest tudi velikemu, vso vzhodno Evropo obsegajočemu pokretu, ki naj v skupnem sodelovanju Francije, Male zveze, balkanskih držav, Turčije in Rusije ustvari osnovne predpogoje in trajna jamstva za nedotakljivost političnega reda, ki bi ga Italija rada omajala. Albanija naj bi ostala dinamitno skladišče, ki bi ga Italija vsak čas nažgala po potrebah svoje zunanje politike.

Ali je demonstracija svoj namen tudi dosegla? Če jo postavimo v luč velikih svetovnih dogodkov, se nam more zdeti le otročja, če pa vemo, da je moralo italijansko brodovje zapustiti Drač na zahtevo Anglije, postane pa smešna. Tiranski pakt ne bo trajal 20 let. To je povedal Drač.

„Čiščenje“ v Nemčiji - navaden zločin

Pripravlja se nov silovit vihar

Najhujši sovražnik Hitlerja je Göring - Göbbels omahuje - Reichswehr se hoče znebiti vseh treh

Hitler in Röhm — ko sta bila še prijatelja

Čedalje bolj se odkriva zavesa nad tajno krvave noči od 29. na 30. junija t. l. Brat ubitega Gregorja Strasserja — ki je bil najtalentiranejši vodja nemškega narodnega socializma in ki ga je bil Hitler že pred časom poslal v pokoj — Otto Strasser, ki biva v Parizu, izjavlja, da se je Hitler nedavno pogajal z Gregorjem Strasserjem zaradi vrnitve slednjega v vrste vodstva nar.-socialistične stranke. **Hitlerja so zadnje čase morile velike skrbi, predvsem slabe posledice izstopa Nemčije iz Društva narodov in pa katastrofalni gospodarski položaj Nemčije, katera stoji pred krizo prehrane. Zato se je spomnil zopet na Strasserja, najboljšo glavo nemškega fašizma. Pisal mu je več pisem in mu obljubil, da ga postavi na mesto Göringa. To je pa Göring izvedel. Göring namreč po svojih ovaduhih odpira pisma Hitlerja in pisma na Hitlerja in posluša tudi njegove telefonske razgovore. Kakor hitro je Göring izvedel, da se Hitler pogaja s Strasserjem, je bil njegov načrt gotov. Proti Hitlerju samemu se Göring ni upal nastopiti, ker je vedel, da ima Hitler zaslombo konservativnih krogov in armade.** Zato je sklenil, da Hitlerju pomaga pri akciji, da se spravijo s sveta vsi voditelji levice, ki imajo svoj štab v Monakovem, zato pa si je izgovoril soglasje Hitlerja za svojo posebno akcijo v Berlinu, koje žrtve naj bi bili poleg Gregorja Straserja tudi vsi voditelji desnice. Kakor se danes izve, je bila ta Göringova akcija tudi uspešna.

Žrtve najokrutnejšega člana nemškega triumvirata HGG

Göringovi krvniki so svoje delo temeljito opravili. Papena sicer niso mogli ubiti, pač pa so ubili oba njegova privatna tajnika. Glavna njihova žrtev je bil seveda general Schleicher, glede katerega sta bila Göring in Hitler edina, da mora izginiti. **Vsega skupaj so konservativnih politikov ubili kakih 20.** Toda njihovo »čiščenje« je veljalo tudi voditeljem Katoliške akcije. Razen predsednika Katoliške akcije g. dr. Klausenerja, so, kakor se sedaj izve, ustrelili tudi organizatorja Katoliške akcije v Monakovem, frančiškana Müllerja, in bivšega bavarskega ministrskega predsednika ter odličnega centrumskega voditelja Kahra, ki se je zadnje čase zelo udejstvoval v katoliški verski akciji. **Glede teh trdijo, da Hitler ni vedel, kaj se z njimi namerava in da je bil zelo ogorčen, ko je slišal o teh treh umorih.** Toda Hitler je danes brez moči napram Göringu, ki ve za vse tajnosti nar.-socialistične stranke in za razne čine svojega »prijatelja«. Tudi ima Göring svojo gardo, katere se Hitler boji.

Tudi „čiščenje“ v Monakovem je bilo čisto navadno klanje

Znani član angleške spodnje zbornice Montague, ki ima od nekdaj dobre zveze z Nemčijo, je izjavil, da je tudi akcija Hitlerja usodne noči v Monakovem bila navadno klanje. Res je, da je bil Röhm kot poveljnik napadalnih oddelkov zelo nezadovoljen z odredbo Hitlerja, da se morajo SA oddelki poslati na dopust, ker je pravilno slutil, da to pomeni likvidacijo nar.-soc. milice, kakor so jo zahtevali konservativci in Reichswehr. Kakšne zarote pa Röm še ni zasnoval **in za kaj takega on tudi ni bil sposoben. Dal je sicer geslo, da naj SA-možje ostanejo skupaj, na upor z orožjem pa ni mislil. On je sicer res sklical voditelje bavarske SA na razgovor, ki naj bi se začel ob 6 zjutraj, je pa bil ob pol 6 doma v postelji in je trdno spal, ko ga je Hitler zbudil, kar dokazuje, da na napovedani sestanek sploh ni mislil iti, ker mu ni pripisoval prevelike vežnosti — ali pa se je skesal.** Voditelj berlinske SA Ernst in pa njegov adjutant Sander sta do zadnjega momenta trdila, da sta nedolžna. Hitler trdi da je bil že davno obveščen o zaroti berlinskega voditelja SA, **toda še 28. junija je izšel v oficijelnem organu Hitlerja članek s podobo Sanderja, v katerem Sanderja slikajo kot enega najbolj zaslužnih voditeljev in zvestih prijateljev führerja.** Tudi za Heinesa je neverjetno, da bi bil koval zaroto proti Hitlerju, ker je bil mož brez vsake iniciative in je samo izvrševal povelja predpostavljenih. **Ernst, Sander, Heines in Röhm so v prvi vrsti morali izginiti zato, ker so med drugimi tajnostmi vedeli predvsem to, kdo je zažgal berlinski parlament.**

Vsa trupla ubitih zažgana

Kako slabo vest ima triumvirat Hitler-Göring-Göbbels, dokazuje tudi to, da je tajna državna policija ukazala, da se morajo trupla vseh, ki so bili 30. junija in 1. julija ubiti, ne glede na njihovo konfesijo, sežgati. Na ta način se je zgodilo, da je bilo v krematoriju sežgano tudi truplo voditelja Katoliške akcije dr. Klausenerja.

Kaj pravijo v Vatikanu o zločinskem triumviratu HGG?

Budimpeštanski »Az Est« (na Madjarskem Hitlerjevo akcijo soglasno obsojajo) poroča iz Rima, da so v Vatikanu zaradi zlodejstev Hitlerja in Göringa zelo ogorčeni. Neki visoki vatikanski funkcionar je dopisniku lista dejal, da v Vatikanu z največjo bolečino v srcu in z največjim ogorčenjem gledajo, **kako se v Nemčiji godijo stvari, kakršne se niso godile niti na Francoskem niti v Sovjetski Rusiji.** Tako francoski teroristi Robbespierre, Marat in Dandon kakor tudi boljševiška čeka so ubijali ljudi po sodnem postopanju, čeprav je bilo kratko. Žrtve 30. junija pa so bile spravljene s sveta brez pravdoreka in preiskave. Če se mora obsojati način, kako se je postopalo z Röhmom in tovariši, proti katerim je obstojal sum protirežimskih dejanj ali vsaj čustev, **koliko bolj se mora obsojati umor treh odličnih predstavnikov Katoliške akcije, ki niso ničesar zakrivili. To je stvar, proti kateri bi moral protestirati ves krščanski svet in ne samo katoličani.** Sicer pa je zelo dvomljivo — pravijo v Vatikanu —, da bi nemški Robbespierre, Marat in Danton **mogli dolgo obvladati položaj. Revolucija, tako je odlični prelat izjavil, v Nemčiji ni končana, ampak se je šele začela. Najprej se bo začela borba med Hitlerjem in Göringom, kdo pa se bo potem polastil oblasti, to pa bomo še videli...**

Kaj pa Göbbels

Tretji član triumvirata, znana klepetulja Göbbels, pa previdno — molči. Ta je zdaj prišel do prepričanja, da je najboljše sredstvo, da varno prebrodi bližajoči se še večji vihar, če se odslej drži znanega nemškega pregovora: »Govoriti je dobro, molčati zlato...«

Dunajska vremenska napoved. Lepo vreme bo trajalo še dalje.

Zagrebška vremenska napoved: Stalno, lahno oblačno in toplo.

Dr. Schacht hoče odstopiti?

Berlin, 6. jul. b. Von Papen je še vedno v Berlinu in se svobodno giblje ter se pripravlja na potovanje v inozemstvo. Von Papen je silno potrt, zlasti radi tega, ker so bili skoraj vsi njegovi sodelavci umorjeni. **Čuje se, da bo von Papen zaradi tega zahteval najstrožje preiskavo, kakor tudi, da se vsi izvršilci smrtnih kazni najstrožje kaznujejo.** Bivši podvodja Stahlhelma, podpolkovnik Düsterberg, je interniran skupaj s še 42 najuglednejšimi člani Herrenkluba. Državni minister Seldte bo odstopil tako s svojega ministrskega položaja kakor tudi od vodstva Stahlhelma. Na njegovo mesto bo baje prišel po želji generalov general Letow. Policija v Berlinu in Monakovem je prepovedala vse telefonske razgovore z inozemstvom v tujih jezikih. Razgovori so dovoljeni le v državnem jeziku. Danes se še vedno trdovratno zatrjuje, **da bo dr. Schacht podal ostavko na položaj predsednika nemške narodne banke, na njegovo mesto pa da pride dr. Fried. To bi pomenilo veliko katastrofo, kajti dr. Schacht uživa v inozemstvu velikansko zaupanje** in se je le tej okolnosti zahvaliti, da nemška marka ni doživela poloma. Čuje se, da dr. Schacht ni demisijoniral samo zaradi dogodkov z dne 30. junija, ampak tudi radi tega, ker je nemška državna vlada odklonila ameriške pogoje za novo posojilo, za katero je vodil pogajanja poslanik dr. Luther. Dr. Schacht in dr. Luther sta bila zaradi tega zelo neprijetno iznenadena, kajti oba sta v Washingtonu izjavila, da bodo ameriški pogoji sprejeti. Dr. Luther se zaradi tega sploh ne bo več vrnil na svoje mesto v Washington.

Göring smrtno ponesrečil?

London, 6. jul. AA. **Iz Berlina poročajo, da se je predsednik pruske vlade in državni minister Göring smrtno ponesrečil. Doslej še ni bilo moči dobiti potrdila te vesti.** — Nemška uradna agencija je to vest kot lažnivo preklicala.

Prihodnja žrtev - Göbbels

Newyork, 6. jul. b. Tukajšnji tisk pozveča veliko pozornost dogodkom v Nemčiji in jih obširno komentira. Splošno prevladuje prepričanje, da razvoj dogodkov v Nemčiji ni obstal, ampak, da gre svojo pot naprej. **Trdi se, da bo prihodnja žrtev Göbbels.** Nato se bo pričela borba za oblast med Hitlerjem in Göringom. **Že danes je jasno, da bo zmagal oni, ki bo imel za seboj Reichswehr. Zato se tako Hitler kakor tudi Göring prilizujeta generalom, da dobita njihovo naklonjenost.**

Kardinal Faulhaber - zastražen

Berlin, 6. jul. AA. Vest, da so kardinala Faulhaberja v Monakovem aretirali, ni točna. Res je le toliko, da je kardinalova palača obkrožena z detektivi, ki zapišejo vse, ki gredo k kardinalu. Kardinal uživa kot papežev delegat eksteritorialne pravice.

Barikade v Amsterdamu

Delavstvo se je zabarikadiralo v predmestju - Ropi in požigi

Amsterdam, 6. julija. TG. **Komunisti so nocoj zopet dvignili močne barikade v predmestju Jordana. Barikade so predmestje popolnoma odrezale od mesta. Skupine delavstva so znašale skupaj vse, kar so dobile pod roke, razkopavale so celo asfalt in ga prinašale na barikade. Ravno, ko je solnce zahajalo, so močni policijski oddelki napadli komunistične barikade, toda so se morali umakniti pod dežjem kamenja, premoga in raznih delov pohištva, ki jih je delavstvo zmetalo na napadalce. Pristaniški delavci so se gibanju pridružili in so proglasili 24 urno stavko. Delo v pristanišču popolnoma počiva. Stavkujoči so napadli tekom popoldneva vagone z živili, ravno tako tudi ladje, ki so dovažale živila, ter jih popolnoma oropali. Iz več krajev mesta poročajo o krvavih izgredih, ki so nastali, ko so komunisti napadli trgovine in jih je morala policija s silo pregnati. Nocoj je bila mestna policija znatno okrepljena z močnimi vojaškimi oddelki. Mestni župan je nocoj dal izjavo, da bo državna oblast vsako nadaljnje motenje javnega miru in reda z vso strogostjo potlačila.**

Italijane skrbi umiranje Reke

Strah pred Sušakom

Rim, 6. julija. b. Na podlagi sporazuma, ki je bil sklenjen v Rimu, je dobila Avstrija najširša pooblastila, da organizira svojo svobodno pristaniško cono v Trstu, da se ji tako omogoči izhod na morje in poživi njena trgovina. Pred nekaj leti je dala italijanska vlada slično pooblastilo Madjarski. Tedaj je dala Italija na razpolago Madjarski širok zaliv v reški luki in je priznala tudi pravico, da si uredi lastno svobodno luko. Pričakovalo se je, da bo ta madjarska svobodna cona absorbirala večji del madjarskega uvoza in izvoza, toda vse nade so se razblinile v nič. Madjarska vlada še vedno ni prevzela odkazanega ji mesta in svobodna cona še vedno ne deluje. Po sklenitvi rimskega sporazuma se je mislilo, da bo Madjarska sedaj za ugodnosti, ki jih ji je dala Italija z ozirom na preferencialno prodajo madjarskega žita na italijanskem trgu, organizirala svobodno cono v reški luki. Pa tudi sedaj ni Madjarska ničesar ukrenila, da usmeri svoj promet čez Reko. »Giornale d'Italia« objavlja članek bivšega tajnika fasistične stranke in ravnatelja svobodnih skladišč na Reki, Venturia, v katerem zahteva, da Jugoslavija na temelju nettunskih konvencij iz leta 1924 prične izkoriščati odkazano ji mesto »Thaon di Revel« v reški luki, da jo poveže in spravi v sklad s potrebami sušaške luke. S tem bi po mnenju članka Jugoslavija izpolnila obveznosti, ki se jih tudi Italija drži in tako končno omogoči koristno sodelovanje Reke in Sušaka. Venturio primerja Sušak in Reko z odnosi Gdanska in Gdinje.

V Albaniji vse mirno

Tirana, 6. julija. AA. Albanski tiskovni odsek kategorično demantira vesti v tujih listih, da je v Albaniji izbruhnil subverziven pokret. V Albaniji vlada popoln red in mir in so vsi glasovi, da bi bila v Albaniji udarila na dan pobuna, netočni.

Danska-Švedska-Finska-Norveška

Zveza severnih držav

Za obrambo svoje nevtralnosti, če bi izbruhnila vojna

Berlin, 6. jul. TG. »Völkischer Beobachter« poroča iz Kopenhagena, da pripravljajo, po poročilih iz političnih krogov, severne skandinavske države obširen medsebojni vojaški sporazum »za obrambo svoje nevtralnosti« za primer, da bi v Evropi zopet izbruhnila vojna. S topredmetnim predlogom je prišla najprej norveška vlada, ki želi, da bi se Norveška, Švedska, Danska in Finska sporazumele za skupen obrambni načrt za primer vojne. Norveška vlada opozarja, da gradi Anglija letalska pristanišča ob baltskem morju, da gradi tudi Rusija velike vojaške ceste iz Leningrada proti Belemu morju, oziroma proti Finski, kar so zadosti otipljivi dokazi za dogodke, ki se pripravljajo na obzorju bodočnosti. Skandinavske države naj bi za primer vojne, ki se je nočejo na noben način udeležiti, zedinile vodstvo svojih armad, svojih brodovij in svojega letalstva ter naj bi že sedaj zgradile na sporazumno določenih mestih skandinavske četverozveze obrambne postojanke. Dogovor naj bi obsegal tudi vprašanje dobav živil za notranjo prehrano četverozveze. Norveška vlada je baje ostalim skandinavskim državam tudi svetovala, naj kolikor mogoče uredijo sporna vprašanja, ki jih imajo s svojimi sosedami, kot recimo Danska z Nemčijo, da bodo nasprotstva na skupni skandinavski meji čim manjša. Vse štiri skandinavske države sedaj študirajo predlog Norveške in pripravljajo tudi svoje lastne predloge o zvišanju vojske in mornarice, predvsem pa letalstva, predloge, o katerih naj razpravlja prva skupna konferenca bodoče skandinavske obrambne četverozveze.

. . . in Baltski blok

Kaunas, 6. julija. b. Litva, Latvija in Estonska so se sporazumele, da 7. julija letos priredijo konferenco zastopnikov vseh treh držav v Kaunasu v Litvi. Na konferenci se bo pretresalo vprašanje čim ožjega sodelovanja med temi tremi baltskimi državami. Iz Latvije pride na konferenco v Kaunas generalni tajnik zunanjega ministrstva Munter, katerega bo spremljal en uradnik zunanjega ministrstva. Estonska bo poslala na konferenco zastopnika zun. ministra Lareta, Litva pa svojega poslanika v Rigi Urbschischa, ki je bil te dni imenovan tudi za ravnatelja političnega odseka litvanskega zunanjega ministrstva.

Terorizem nacifašistov v Avstriji

Povej mi, kaj delaš, in povem ti, kdo si

Rim, 6. jul. »Osservatore Romano« je priobčil uvodnik izpod peresa glavnega urednika Dalla Torreja, v katerem odločno obsoja teroristično akcijo narodnih socialistov v Avstriji. Člankar omenja bombni atentat na župnišče v Kapfenbergu, ki je stal življenje kaplana Franca Eibela. Menda je atentator hotel oskruniti s strašnim dejanjem Cerkev, a se je končno odločil za še bolj krut zločin, da ubije božjega svečenika.

Narodni socializem hoče biti bratstvo naroda v okviru države. Narodni socializem hoče dokazati, da je mogoč socialni mir in sprava med socialnimi razredi le pod okriljem domovine in samo tedaj, ako se vsi državljani podredijo državi, ki naj uresničuje njihove ideale in upe. V smislu narodnosocialističnih naukov je potrebna v državi avtoriteta, potreben je red, ki ga nihče ne sme kršiti. Narodni socializem bi bil rad vsota vseh pravic in vseh socialnih ravnotežij, vsota vseh naravnih in svetih čuvstev vere in domovine. Narodni socializem bi bil rad v eni besedi rezultanta umetne borbe med domovino in človeštvom, med nacionalizmom in proletariatom, gospodarstvom in državo in borbe med razredi samimi. Vse to hoče biti narodni socializem. V resnici pa v Avstriji uprizarja bratomorno klanje, zaradi katerega krvavi domovina. To klanje krši načelo avtoritete, ruši mir, rani vero, božje zapovedi, uničuje ugled države in pospešuje podivjanje naroda, žali človeštvo in razširja mednarodno morilno nasilstvo. Krinka je padla. Resnica prihaja na dan, resnica, ki odkriva prevrat s tem, da se uniči vsak naravni red in ugonobi krščanska vrednota.

Kjerkoli je katoličan, ki veruje in ljubi; kjerkoli je katoličan, ki čuti čisto lepoto evangelija, zapovedi njegove ljubezni, ravnotežje njegovega družabnega nauka, se mora zgražati in ne more razlikovati več ideje od dejstva, ki jo zanika in uničuje. Pretvez za te zločine ne manjka, za vsak zločin so še iskali pretveze. Tudi morilec vedno najde pretvezo, s katero zagovarja umor. V Nemčiji so se na pr. razširile demonstracije proti katoliškim duhovnikom. Tedaj so se oblastva izgovarjala na druge odgovorne elemente. Za demonstracije naj bi bil odgovoren »Jungvolk«. »Jungvolk« je v resnici poklical na odgovornost tiste, ki so demonstracije organizirali, in jih označil za izzivače ter jih izgnal. Zakaj naj bi narodni socialisti ne postopali tako tudi v Avstriji? Tu padajo bombe dan za dnem. Stranka, ki hoče zavzeti državno krmilo in uvesti avtoritativno državo, naj nikar ne pripoveduje, da ne more nadzirati »neodgovornih elementov« v svojih vrstah. Ona ima gotovo sredstva, da svojo voljo tudi izvrši. Bombe, ki jih mečejo teroristi v cerkve in župnišča, jasno kažejo s krvjo žrtev, kam bi spravili ti ljudje kulturno državo, ako bi se polastili oblasti.

Na laž ni mogoče ničesar graditi, optimizem bi bil prazen. Že Silvio Pellico je dejal: Če kdo skruni oltarje in poštenost ter vpije ‚Domovina! Domovina!', ne verujmo mu; on je hinavec, on je najslabši državljan. — V Avstriji ne gre samo za patriotične hinavce, temveč za roparje.

Mašniško posvečevanje v ljubljanski stolnici

Jutri zjutraj ob sedmih bo ljubljanski škof g. dr. Gregorij Rožman v stolnici delil red mašniškega posvečenja 24 novomašnikom.

V Trbovljah se pogajajo

Trbovlje, 6. julija.

Danes popoldne ob 6 so se pričela pogajanja med Trboveljsko premogokopno družbo in zastopniki rudarjev, ki so popoldne prišli iz revirjev. Pogajanja se vršijo po direktivah gosp. ministra dr. Ulmanskega in pod njegovim osebnim vodstvom. Pogajanja bodo trajala najbrž pozno v noč.

Belgijski kralj - diktator

Bruselj, 6. jul. AA. Belgijski kralj Leopold postane v bistvu diktator, če zakonodajni zbornici sprejmeta zakon s pooblastili, da sme vladati sedem mesecev z dekreti, ki naj obnovijo gospodarsko in finančno življenje in znižajo javne izdatke. Zakon izključuje poseganje v denarne posle in v vrečaje. Zakon pooblašča dalje kralja, da zniža brezposelnost in zasčiti kredit in trgovino.

Nemiri na Kitajskem

Šanghaj, 6. julija. b. Iz več južnih kitajskih pokrajin se poroča, da so izbruhnili komunistični nemiri večjega obsega. Kmetje in delavci so se na več krajih spopadli z vojaštvom. V teh spopadih je bilo veliko število mrtvih in hudo ranjenih. Iz Nankinga so poslali več oddelkov kitajskega vojaštva, da nevaren komunističen pokret zaduši. Trdijo, da je upor organizirala Moskva.

Angleško oboroževanje

London, 6. julija. p. Angleški oboroževalni program predvideva za dobo 10 let zgraditev 600 bombnih letal in 20 novih križark. Nadalje pripovedujejo angleški vojaški strokovnjaki namero, da bi se velik arzenal v Woolwichu prenesel v notranjost države. Arzenal v Woolwichu zaposluje 20.000 delavcev in je v nevarnosti pred letalskimi napadi, saj se nahaja v bližini Londona.

Belgrajske vesti

Belgrad, 6. jul. m. Na današnji dopoldanski seji narodne skupščine se je nadaljeval pretres zakonskega osnutka o mestnih občinah. Govorilo je pet poslancev. — Na popoldanski seji je govorilo sedem govornikov, nakar je bil zakonski osnutek o mestnih občinah načelno sprejet s 190 proti 12 glasovom. Po debati o podrobnostih je bil zakon končno s 190 proti 3 glasovom sprejet. — Prihodnja seja narodne skupščine bo jutri dopoldne. Na dnevnem redu je poročilo odbora o zakonu o izvensodnem postopku.

Belgrad, 6. julija. AA Po sporočilu nemških drž. železnic je odredila nemška vlada, da se pošiljke brzovoznega, pospešeno brzovoznega, počasnovoznega in ekspresnega blaga, izročene v prevoz v inozemstvo za nemške postaje, ne smejo obremeniti s povzetjem. Sprejem takih pošiljk bo od 10. julija dalje na nemški meji ustavljen.

Belgrad, 6. julija. m. Odbor je sprejel zakonski osnutek o muzejih. Isti odbor je tudi sprejel zakon. osnutek o izvensodnem postopku z dodatkom, ki ga je zahteval senat, da morajo odslej naprej nalagati ves denar mladoletnih v Državni hipotekarni banki.

Drobne vesti

Metz, 6. julija. AA. Dopoldne ob 11 se je odpeljalo 54 tekmovalcev kolesarske dirke okoli Francije, kolikor jih je še kvalificiranih, proti Belfortu.

New York, 6. julija. AA. Trije ugledni zdravniki William Park, Josephine Meal in Henry Yarkson so odkrili serum za otroško paralizo. Zdravniki so sklenili, da ga bodo na lastnih telesih preizkusili in so si dali vcepiti 5 cm³ tega cepiva. Rezultat poskusa bo znan v 3 ali 4 tednih.

Pešavar, 6. julija. AA. V južnem Afganu so nastale silne povodnji. Utonilo je 90 ljudi in na tisoče glav živine.

Le Bourget, 6. julija. AA. Davi ob 8.27 sta odletela francoska letalca Franco in Genin na neprekinjen polet v Bukarešto. Letalca tekmujeta za mednarodni Bibescov pokal.

Gradec, 6. julija. p. Gražko izredno sodišče je danes obsodilo na dosmrtno ječo dva narodna socialista in sicer Kubmajerja in Christusa. Oba sta bila obtožena, da sta lani dvignila v zrak neki most na Koroškem.

Poslanstvo verskega pouka v šoli

Iz resolucij katehetskega kongresa v Mariboru

1. Katoliški kateheti v Jugoslaviji, zbrani na katehetskem kongresu v Mariboru, naglašajo, da je zlasti v sedanjih časih neobhodno potrebno, da se spoštuje blagodejni vpliv verske vzgoje mladine, ker je samo na versko moralni podlagi mogoče vzgajati vzorne značaje, poštene narodnozavedne državljane in koristne člane človeške družbe.

2. Verouk hoče bistveno sodelovati pri vzgoji dobrih državljanov, in sicer tako, da uveljavlja pravilno krščansko pojmovanje države. Hoče, da so vse pravice in dolžnosti v soglasju z naravnim redom in božjim zakonom. To so najmočnejši in najtrajnejši temelji prave državljanske kulture.

3. Radi tega na eni strani najodločneje nastopamo proti insinuaciji, da vpliv Cerkve obtežuje vzgajanje mladine v duhu narodne zavesti in državnega edinstva; na drugi strani pa najostreje obsojamo namere onih, ki poskušajo omejiti vpliv Cerkev na vzgojo šolske mladine s tem, da bi se iz višjih razredov srednjih šol odstranil verski pouk.

4. Ker pravilna izobrazba in vzgoja temelji na absolutnih vrednotah resnice in se to ne more doseči brez objektivnosti v vseh panogah znanosti, zahtevamo, da se v srednješolskih učbenikih razne teorije in hipoteze ne podavajo kot ugotovljeni zaključki znanosti ter se tako postavljajo v nasprotje s temeljnimi verskimi resnicami. Osobito poudarjamo, da je za resnično izobrazbo nevarno in za pravilno vzgojo pogubno, če se teorija absolutne evolucije obrača kot rezultat vede proti veri in se v njenem imenu zahteva odprava verouka v višjih razredih srednjih šol. Nasprotno, teorija evolucije, dokler temelji na načelu vzročnosti in zadostnega razloga, ne more biti nasprotna resnici božje eksistence.

5. Poudarjamo, da je verski pouk v višjih razredih srednjih šol posebno potreben, da v najusodnejši dobi odpira mladini poglede na najvažnejša vprašanja življenja in da verska vzgoja spravlja mlado dušo v ravnotežje v dobi razvoja ter ji določa pravo smer na razpotju življenja. Izkušnje so namreč doslej pokazale, da je vzgoja brez temeljnih verskih resnic brezuspešna.

6. Poskus odstranitve verskega pouka iz višjih razredov srednjih šol je protizakonit napad na svobodo vesti in na spoštovanje verske svobode in znanosti, ki je vsem zajamčena v ustavi.

7. Kongres opozarja kompetentno oblast, da se širijo med mladino škodljivi marksistični nazori z nedovoljeno propagando in s tendenčno tako zvano socialno literaturo. Radi tega jo prosimo, da to na uspešen način prepreči.

8. Posebej naglašamo, da se more pogubni vpliv marksizma preprečiti edino z uveljavljenjem onih načel o družabnem redu, ki slone na socialni pravičnosti in ljubezni. Ta načela so posebno jasno obrazložena v enciklika »Quadragesimo anno«.

9. Pozivamo katoliške založbe in katehete, da izdajajo in širijo tako socialno literaturo, ki je glede socialne vzgoje mladine pravilno usmerjena.

Grafično delavstvo v borbi

V zadnjem »Prelomu« beremo pod gornjim naslovom:

Med grafičnim delavstvom in grafičnim podjetništvom naše banovine se vrše pogajanja za novo tarifo in, kakor čujemo, so zadela na mrtvo točko ter se zaostrila do skrajnosti. Z zadnjim junijem je potekla dosedanja tarifna pogodba — in ker do tega dne ni bila podpisana nova, niti podaljšana stara, zato so vsa znamenja napovedovala bojno stanje, to je stavko. Medtem je posegla vmes banska uprava s posredovanjem, vendar do te ure, ko to pišemo, še ni padla odločitev.

Mi se sicer v to zadevo ne vmešavamo, vendar nas, ki smo vsenarodno gibanje, zanima vsak pojav, ki bi utegnil zadobiti širše dimenzije in kjer bi bilo udeleženo naše ljudstvo, najsi bodo to kmetje ali delavci. Tu stoji v borbi grafično delavstvo in nas zanimajo vzroki njegovega spora z delodajalci. Vprašali smo in prejeli od merodajne strani avtentično poročilo. Grafično delavstvo zahteva, da ostani dosedanja tarifna pogodba v veljavi še naprej, delodajalci pa hočejo bistvenih izprememb, in to na škodo delavstva. Tako hočejo vzeti delavstvu polovico plačanih praznikov v letu, ki jih je imelo delavstvo že od pamtiveka. Dalje jim hočejo prikrajšati polovico dopusta, ki so si ga delavci pridobili s težkimi borbami. In seveda znižati jim hočejo tudi mezde. V ofenzivi so torej delodajalci.

Ni naš namen, raziskavati, v koliko so njihove zahteve upravičene, vendar si dovolimo nekaj pripomb kot nepristranski opazovalci. Poglejmo današnji položaj našega grafičnega delavstva. V prvi vrsti nas zanimajo njegove plače. Tedenske mezde pomožnega delavstva znašajo 200—300 Din, medtem ko se sukajo one kvalificiranih delavcev povprečno 500 do 600 Din na teden. To je briljantna plača, bi kdo mislil, posebno če upoštevamo one delavce, ki zaslužijo po 2 do 3 Din na uro. In teh je pri nas zelo veliko. Mi, ki smo si zapisali za svoje načelo socialno pravičnost, pa smatramo da 2 do 3 Din na uro sploh ni mezda, ki bi se plačevala delavcu za kakršnokoli delo, ampak je to le miloščina, ki se daje beraču.

Zdaj pa poglejmo še to, koliko ostane grafičnemu delavcu od njegove tedenske mezde. 40 odstotkov grafičnega delavstva je na cesti, brez posla — in kdo te ljudi živi? Grafično delavstvo samo, ki ima prav spričo tega neverjetno visoke dejatve, to je četrtino svojih tedenskih prejemkov mora oddati organizaciji. In če pomislimo, da traja to stanje že leta in leta in da je žrtvovalo grafično delavstvo že težke milijone za svoje brezposelne tovariše, da si je te milijone odtrgalo tako rekoč od ust, potem moramo izjaviti samo kratko in lapidarno: mi se divimo organizaciji grafičnega delavstva in ji nikakor ne moremo želeti poraza, ampak procvita! In kdo bi grafičnemu delavstvu, ki živi v tistem bolnem in dušljivem ozračju, ne privoščil na leto nekaj dni oddiha in zraka, to je praznikov in dopusta?

V ostalem pa zagovarjamo edino pravilno stališče: zvišanje mezd in znižanje delovnega časa, seveda z uzakonjeno veljavnostjo za vse! Edino ta modri Rooseveltov ukrep je v stanu ozdraviti svetovno krizo in zaposliti delavske množice. O tem pa bomo razpravljali v enem izmed prih. člankov.

*

Mi se temu naziranju popolnoma pridružujemo in želimo, da se spor mirno poravna, kar bo le v korist tiskarski obrti.

Nekaj misli o srednji šoli

II.

Naši srednji šoli je treba že nekoliko poglobljenega in totalnega pogleda za svet in življenje in za njegove trenutne težave in krivice, ki jih mora pretrpeti družba in posameznik. Tak poglobljeni in totalni, organski pogled na življenje in sicer na resnično življenje pa bi mogli dati učencu in človeku v šoli oni posamezni predmeti, ki tvorijo tako zvani učni program. Saj ni ta program nič drugega, kot kulturni duh šole, ki bi hotel posredovati učencem čim več kulturnih vrednot, pa ne samo radi teh vrednot samih, temveč zato, da bi naredila tudi posameznikovo življenje in življenje celote bolj vredno, lepše in pravilnejše. Tako pa smo že pri drugem razmerju med življenjem in šolo, po katerem naj šola vodi življenje. To razmerje se nam je pokazalo sedaj v nujnosti in uspešnosti šolskega vzgojnega dela, ki hoče, da bi postale različne vrednote, resnice, etične in socialne vrednote itd. doživeta last učencev in bi se tako prelile tudi v posameznikovo življenje. Na ta način pa bi postala šola nujno tudi oblikovalnica življenja.

Toda tudi pri tem drugem razmerju med šolo in življenjem se pokažejo žal izrodki, radi katerih je šola zelo nepriljubljena pri učencih in jo imajo večkrat upravičeno za neplodno ustanovo, ki stoji izven življenja in njegovih trenutnih potreb ter vprašanj. Ti izrodki so posledica mišljenja marsikaterega srednješolskega učitelja, da imajo šolski predmeti svoj smisel že sami v sebi, da se uči mladina matematike, geografije, prirodopisa itd. le radi teh predmetov in da jih bo znala, pa čeprav včasih samo za zelo kratko dobo šolanja. Vse preveč pozablja taki učitelji, da stoji šola vendar sredi življenjskega toka in da je tudi namenjena resničnemu življenju. Zato šola nima namena, da samo učeno teoretizira, pa pri tem pozablja, da so učenci izpostavljeni tudi vplivu težkega in večkrat zelo krutega socialnega življenja, da vpliva nanje tudi novi duh časa, ki poudarja enkrat prav posebno telesno — animalno plat življenja, drugič pa duhovno in kulturno. Šola naj bi se približala resničnemu življenju učencev vsaj zato, da bi razumela učenčevo duševno usmerjenost in jo bo znala voditi in usmerjati, če bo imela seveda kaj, s čimer bo to storila. Ob vsakem predmetu, od najbolj teoretične matematike pa do življenjsko usmerjene literature in pedagogike naj bi bil predmetni učitelj prepričan, da strokovne in predmetne zakonitosti same še ne bodo zadovoljile učencev, če ne bodo začutili, da korenini vsak predmet v njihovem življenju in doživljanju. Načelo moderne pedagogike, ki postavlja v sredo šolskega dela učenca, ne pa učitelja in predmet, ima svoj dober smisel v tem, da naj bo izhodišče šolskega dela pri kateremkoli predmetu resnično življenje. To je treba še prav posebno poudariti pri naši srednji šoli, ker je to uviševanje vsaj v teoriji že zmagalo v osnovni šoli, čeprav včasih na škodo poglobljenega pouka in vodstva učencev, ki postanejo preveč center vsega šolskega dela. To življenjsko izhodišče naj bi zmagalo tudi nad prevelико sistematičnostjo šolskega dela, ki večkrat ubija učenčevo voljo po dejavnem sodelovanju. V našo srednjo šolo bi bilo treba zato unesti več spontanosti in neposrednosti, kar bi bilo na korist učitelju in učencu.

Povedano nam daje možnost, da poskušamo vsaj na en način premostiti oni razkol med šolo in mladino. To bi se zgodilo tedaj, če bi mladina uvidela, da je hlastanje po vsakdanjosti in po trenutni aktualnosti še mnogo premalo in da je treba še poglobljenega in resnega dela, čeprav včasih docela teoretičnega dela, ki pa ni samemu sebi namen, temveč je podlaga za razumevanje in ureditev življenja in njegovih problemov in težav. Šola in učitelji pa naj bi uvideli, da ima danes resnično življenje toliko novih in zares perečih problemov, da je docela nujno, ako se bavi mladina in šola tudi z njimi. Vsak učitelj naj bi pri svojem predmetu računal tudi s tem dejstvom in naj bi izhajal pri pouku iz življenjsko perečih primerov, dogodkov, problemov itd. Potem pa naj bi skušal dobiti iz svojega predmeta in iz svojega osebnega prepričanja poglobljeno rešitev takih življenjskih problemov in težav. Vedel naj bi, da v srednji šoli ne gre samo za čisto znanstveno resnico, temveč za tako vodstvo mladega človeka, da bo postal zrel; ne šolsko zrel po svojem znanju, temveč življenjsko zrel, da ga življenje ne bo vleklo in tiralo s seboj kot mrtvo maso, ker mu je dala šola poglede na razumevanje življenja, obenem pa še možnost in osebno moč, da to življenje tudi oblikuje in vodi. Pri takem sodelovanju šole in mladine bi se zgodilo, da bi jo začutila mladina kot svojo in času primerno ustanovo, ki pa bi razen tega še zaslužila ime — kulturna ustanova, ker bi življenje vodila na ta način, da bi iz življenja vzeto izhodišče kulturno in pravilnostno poglobila.

Dr. Gogala.

★

Anglija-Francija

London, 6. julija. AA. Neki poslanec je na dopoldanski seji spodnje zbornice vprašal podpredsednika vlade Baldwina, kakšen je bil namen vojnega ministra lorda Hailshama, ko je nedavno tega obiskal Francijo. V tej zvezi je poslanec dalje vprašal podpredsednika vlade, kakšen je namen Barthoujevega obiska v Angliji in ali vlada namerava skleniti s Francijo kakšno pogodbo o medsebojnih akcijah za primer bodočih spopadov v Evropi, ne da bi se pri tem posvetovala z Društvom narodov.

Podpredsednik vlade Baldwin je odgovoril, da obisk vojnega ministra Hailshama v Franciji ni bil političnega značaja. Vojni minister je iz znanstvenih vidikov obiskal nekdanje bojne poljane. Na potu ga je spremljalo 7 oficirjev. Podobni obiski so bili tudi v prejšnjih letih.

Obisk pri rudarjih pod zemljo

Ljubljana, dne 6. julija.

Praznik sv. Cirila in Metoda sem preživel v Trbovljah, enako kakor lani, ko je bil ta dan za Trbovlje prav tako pomemben kakor letos Sredi svojega dela in neštetih opravkov sem se spomnil: »Glej, svoj god slaviš in svoj rojstni dan, zato si lahko privoščiš kaj posebnega.« Odločil sem se, da bom praznik svojega patrona slavil pod zemljo, pri rudarjih v rovu. Toda, kako priti v rov, ko je že prejšnji dan uprava TPD odločno zavrnila tvojo prošnjo za dostop v rov? Na cesti opazim delavskega zaupnika, ki se mu pridružim približno tako, kakor je bil na poti v Emavs. Pred vhodom v rov Terezija izprosim od starega rudarja njegov delovni suknjič in klobuk, iztaknem tudi rudarsko svetiljko in potem pa kar korajžno pod zemljo. Pred mano hodi delavski zaupnik, za njim jaz, ki stopam prvič z nevajenimi koraki v rov, za nama dvema pa še en delavec, vsi trije opremljeni s svetilkami.

Da ne bi zaupnik in delavec uganila, da še nikoli nisem bil v rovu, se delam čimbolj pogumnega, čeprav mi je malo tesno, ko stopam po tiru z velikimi koraki. Rov je v začetku okrogel in obzidan, visok niti ne 2 metra, širok pa morda poldrug meter. Da se izogneš raznim lužam po tleh, stopaš previdno po pragovih ozkega tira. Hodimo tako celo večnost. Obema rudarjema ni nič, meni pa se že dozdeva, da je zrak tu v rovu vse drugačen, kakor zgoraj in potožim čez slab zrak. Oba se nasmejeta: »To ni še nič. Ko bomo pri ljudeh, boste šele videli!« S stropa ves čas nekaj kaplja. Sedaj se šele spomnim, kako pametno je napravil delavec, ki mi je posodil klobuk. Saj na nekaterih slabih točkah oboka prav lije na nas. Že se prično stopnice. Seveda so te stopnice kaj čudne: visoke, strme, vegaste in ozke. Nekatere so lesene, semintja tudi zidane. Obok ni več obzidan, temveč napravljen iz debelih brun. Spremljevalca me opozarjata, naj bom sedaj previden. Ena stopnica se maje in za njo takoj druga. Oh, seveda sem previden in sicer tudi tam, kjer ni treba velike previdnosti. Tu pa še posebno, ko bi zadostoval en sam napačni korak in bi se prevrnil v globino. Delavec za menoj se pošali: »Tu je tako kakor pri vas v Ljubljani na nebotičniku! Vse polno stopnic, ki jim ne vidiš ne konca in kraja, in pa lift imamo seveda tudi. Kmalu bomo pri njem.« Zopet hodimo po položnem. Hodimo skoraj pol ure, ko pridemo do prvih posameznih delavcev. Samo štirje so še. Že sem malo razočaran, toda ti delavci skrbe le za ventilacijo. Povedo, da jih je v spodnjem rovu kakšnih 500. »Pa dela ‚šala' v redu?«, vpraša zaupnik. Odgovor: »Šala je v redu.« Pogovora nisem razumel in sem vprašal, kaj to pomeni. »Šala je naše dvigalo!« Na tiru je semintja kakšen vagonček, ki ga moramo obiti in se splaziti med njim in steno rova. Po tleh so že velike luže in za trenutek se mi zasmilijo moji lahki čevlji. Kljub vsej previdnosti moram le stopiti v lužo in zajeti s čevljem precejšnjo količino umazane vode in blata. Adijo nogavice! Teh, ki jih imam sedaj na sebi, ne bom mogel najbrže nikoli več nositi. Isto skrb ima tudi zaupnik pred menoj, ki obžaluje, zakaj si ni obul gojzeric. Stopimo na »šalo« in se spuščamo v globino. Pred nami se odpre zopet nov rov in korakamo tako zopet kakšne pol ure, ko naenkrat stopi iz rova postava z jamsko svetilko, za njo druga, tretja. Ko se oči nekoliko privadijo motni razsvetljavi, spoznamo, da smo v pravem podzemskem mestu. »Koliko vas je tukaj,« vpraša zaupnik, »Vseh nas je 538. Pa nismo vsi tukaj, nekateri so še globlje.« Delavski zastopnik otvori pravo sejo z delavci. Ni prilike, da bi pisal o tem, kaj so govorili, toda delavci se zbirajo okoli zaupnikov, delajo pripombe, na trudnih koščenih obrazih pa se le zasveti kakor majhni žarek znamenje, da so po večini zadovoljni z zaupnikovimi besedami. »Kdo pa je ta«, ga vprašajo in pokažejo name. »Ta je pa gospod od »Slovenca«. Iz Ljubljane je prišel pogledat, kako kaj živite in še tukaj v rovu vas je hotel videti!« odgovori zaupnik. Rudarji so bolj hladni do gospodov iz Ljubljane in tudi sam nisem pričakoval tu v rovu kakšnega navdušenja za svojo osebo, toda mrmrajoče odobravanje je pokazalo, da jim je bil moj obisk kolikor toliko všeč. Govorimo z ljudmi, kako je kaj, kakšno je stanje, kakšen zaslužek, kakšno delo, kje kopljejo. Besede rudarjev so okorne in trde — ne, v svojem govoru rudarji res ne sade rožic. Vendar pa se pozna, da so ljudje prijazni, zakaj vse radi povedo in razkažejo.

Hodimo od stopinje do stopinje in povsod ponavlja zaupnik eno in isto, povsod se jasne rudarjem obrazi od dobrih vesti. Rudarji prihajajo še odspodaj, iz spodnjih rovov. Nekdo zatuli z vso močjo navzdol: »Vas je še dosti spodaj!« Iz globine prihajajo zamolkli glasovi: »Še dosti nas je, počakaj, boš povedal še nam!« odgovarjajo zaupniku. »Bom pa še vam povedal!« tuli zaupnik v globino.

Čas gre v rovih naprej. Že smo obhodili vse skupine v rudnikih, blatni skoraj do pasu. Ob strani leži rafija ali nekakšno bičevje, ki ga rudarji potrebujejo pri zasipanju praznih rovov, včasih pa na njej počivajo, tako n. pr. sedaj.

Ko je delo zaupnika opravljeno, se dvignemo. Prestrašen pomislim na stopnice, ki vodijo navzgor. Toda zaupnik pove: »Hodili bomo po vodoravnem, ne po tisti poti nazaj, koder smo prišli. Ljudje so trudni in ne bodo zmogli strme poti navzgor. Tako se napotimo proti drugemu izhodu, na »drajeršahtu«. Najprej gre zaupnik z lučko, za njim jaz, za nama pa vsa množica nad 500 rudarjev, ki se jim priključujejo vedno novi. Šest je ura, čas je, da gredo rudarji domov, da se vrnejo k družinam. Zrak mi postaja vedno bolj neznosen, prijemlje se me glavobol, toda le pogumno naprej, saj če vzdrže rudarji ure in ure v rovu, boš vzdržal tudi ti! Pridemo zopet do druge »šale«, toda počakati je treba, zakaj zdaj se vozijo rudarji po tem dvigalu iz zapadnega okrožja, ki ima dostop do tega dvigala v rovu pod nami. Končno smo na vrsti in se dvigamo. Že se nekaj zasveti belega in pred nami se odpre vhod, solnce. Rudarji vzdihnejo: »Dolgo ga nismo videli!« Po treh urah, ki sem jih prebil v rovu, sem sam nekoliko zmeden ob solnčni svetlobi in ne spoznam gospodov, ki čakajo pred »drajeršahtom«. Nekdo se mi zasmeje: »Oho, kaj si ti, kakšen pa si!« Pomanem si oči in spoznam sošolca, ki je sedaj inženjer pri rudniku. Silno je radoveden, še bolj pa drugi inženjerji, kako sem mogel v rov. Kaj naj jim povem! Pa že slišim, kako nekdo telefonira na bližnjem telefonu o mojem obisku v rudniku: »Poročevalec »Slovenca« je bil v rovu!« No, prava reč, saj kakšne skrivnosti nisem odkril, enkrat pa moram vendar pogledati, kako žive rudarji pod zemljo, saj o življenju njih samih in njihovih družin zgoraj vem tako in tako dosti. — si mislim. Prva misel mi je nato, kje se bom umil, zakaj po obrazu mi je kar teklo znoja in jamske vode, ki je kapljala name.

Še dolgo za menoj so dvigali po »šali« rudarje iz jame. Izjemoma so se rudarji danes zunaj vozili na svoje domove z — avtomobili!

C. K.

Martinščica prej in sedaj

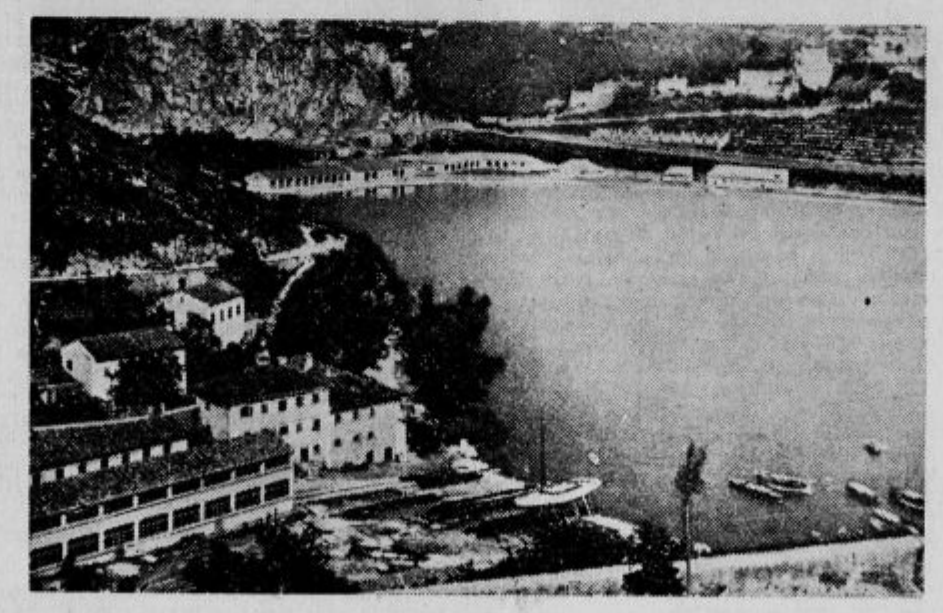

Mart., 4. julija.

Odkar je postala Martinščica dijaško letovišče, leto za letom zasledimo o njej v časopisju kako reklamno notico. Natančnejšega pa javnost ne ve o njej. Ker je njena zgodovina precej zanimiva, ji naj bo posvečenih nekaj vrstic.

Poslopja, ki so sedaj »Dijaški počitniški dom«, so bila dolga desetletja sem skladišča; v Martinščici so namreč morale pristati ladje, ki so bile sumljive glede kužnih bolezni in so v teh skladiščih razkuževali blago. Med vojsko je bila v poslopjih vojaška bolnišnica. Po svetovni vojni je bila Martinščica ena spornih točk. Poslopja so služila za vojašnico enkrat našim, drugič italijanskim in celo francoskim četam. Ko pa je končnoveljavno bila priključena Jugoslaviji, jo je vojska zapustila.

Prazna poslopja je prevzela l. 1926. Jadranska straža in jih je preuredila za »Dijaški počitniški dom«. Dom je ostal v njeni upravi dve leti.

Pred petimi leti (l. 1929.) je dobil dom novo upravo; prevzel ga je od Jadranske straže Higijenski zavod v Zagrebu. Pod to upravo je dom še danes. Upravnik je dr. Živko Prebeg, zdravnik Higijenskega zavoda na Sušaku.

Ob petletnici sedanje uprave smemo mirno reči, da Mantinščica kot »dijaško letovišče« v polni meri ustreza svojemu smotru. Leto za letom najde v njej na stotine učencev in dijakov iz vseh krajev države prvovrsten oddih. Vseh letoviščarjev je letos okrog 600. Prišli so: iz Zagreba 250 (zastopane so razne hrvatske pokrajine), iz Belgrada 100 (zastopanih več pokrajin), iz Slovenije 50 (Ljubljana, Maribor, Ptuj), od Vel. Kikinde, iz Vršca, Sarajeva, Požege, Savskega Broda itd. itd. To je prva skupina. Druga skupina pride v začetku avgusta. Posamezne skupine so pod nadzorstvom posebnih voditeljev: profesorjev, učiteljev itd. Med najstarejšimi sta g. prof. dr. Pilič, ki že 8 let hodi v Martiniščico, in g. prof. Lavrenčič, ki hodi 7 let.

Toliko o zgodovini Martinščice. O življenju malih letoviščarjev pa drugič.

Truplo Antona Krajca najdeno

Ljubljana, 6. julija.

Truplo ponesrečenega maturanta trgovske akademije, 20-letnega Antona Krajca, ki je dne 26. junija utonil v Mednem, so danes našli. Kopalci, ki so se okoli pol 5 popoldne kopali v Savi pod Šmarno goro, so opazili, da nese Sava moško truplo. Truplo so kopalci potegnili na breg in v njem spoznali Antona Krajca. Truplo je bilo še kar dobro ohranjeno, kljub temu, da je ležalo deset dni v vodi. Truplo je bilo prepeljano v mrtvašnico v Šmartno pod Šmarno goro. O najdbi trupla so bili obveščeni tudi starši in tudi v Ljubljani bivajoči sorodniki pokojnega mladeniča. Mladenič, ki je v Savi utonil, je bil najbrže zadet od kapi v vodi.

Zborovanje Slomškove družbe

Letošnji redni letni občni zbor Slomškove družbe se je vršil 4. julija v beli dvorani hotela Uniona. Občni zbor je bil združen s predavanjem gdčne Kristine Hafner »Poglobitev religiozne vzgoje«. Po običajnih pozdravih predsednika je bila odposlana Nj. Vel. kralju Aleksandru udanostna brzojavka, ki jo je zbor sprejel z burno aklamacijo. Zborovalci so poslali tudi pozdrav katehetskemu društvu, ki je prav tiste dni zborovalo v Mariboru. Nato je predavateljica razvijala nekako takole: Kar je bilo včeraj še sveto, je danes ljudem v posmeh. Vse se preobrača. Ena doba svetovne zgodovine umira, a vstaja nova. Ta nova pa je tudi polna novih idej. Za ideje pa je treba nosilcev in privržencev. Vselej pa je novih ljudi za nove ideje treba iskati med mladino. Vedno pravimo, da je mladina naša bodočnost in je tudi res. Vse se bori za mladino, vsi se je oprijemljejo, vsi skušajo, da bi jo pridobili zase. Mladina pa hodi svoja pota. Današnja mladina je mladina brez voditelja ali prizna samo tega za svojega voditelja, ki si ga izbere sama. Tudi ta pojav je posledica svetovne vojne. V »velikih počitnicah« svetovne vojne so bili otroci po večini prepuščeni sami sebi: oče na bojnem polju, mati doma, vsa zaskrbljena in polna dela in trpljenja, ali pa vsa lahkomiselna in vihrava, da se tudi ni mogla brigati za otroke. Mladina tedaj ni poznala avtoritete in je tudi še sedaj ne pozna. Izbrala si je sama pravice, a nobenih dolžnosti. Pod tem vnanjim videzom pa mladina t r p i. Zdi se, da je zdaj prišel čas, ko tudi mladina ne more več prenašati te samote; zato si išče že vodnikov, ciljev in potov. Če bo našla pravega voditelja, se bo usmerila prav, če pa ne, pa bo hodila kriva pota. Novih smernic, novih idealov ponujajo mladini mnogoteri, a se ozirajo samo na časnost in samo na zunanjost, to pa ne zadostuje. Pravo vodstvo, ki ga da vzgoja, pa mora vzgajati ne le za časnost, ampak za večnost. Cilji moderne vzgoje niso pravi. Sami si moramo biti na jasnem, da je cilj samo eden in samo eden pravi. Ta cilj nam kaže vera; zato mora biti ves pouk in vsa vzgoja naslonjena na vero. Predavateljica je nanizala celo vrsto vzgojnih pripomočkov, ki se nudijo krščanskim vzgojiteljem. Taka vzgoja, ki temelji na verskih temeljih, pa ustvarja tudi najboljše državljane, ker neguje najvažnejše kreposti: dolžnost, vest, značaj, avtoriteto. Če smo vzgojili en sam značaj, bomo lahko rekli, da naše vzgojno delo ni bilo zaman.

Po tem predavanju se je vršil občni zbor po običajnem dnevnem redu. Vsa poročila: tajniško, blagajniško, upravniško, pregledniško, uredniško in podpornega sklada so bila soglasno sprejeta. Pri slučajnostih so se vršili razgovori o raznih manj važnih društvenih zadevah. Sklenilo se je, da zborovalci obiščejo novo župno cerkev sv. Cirila in Metoda za Bežigradom, drugi dan pa bo vsakoletno romanje na Brezje.

*

Smrt neznanke pod tramvajem

Ljubljana, 6. julija.

Danes se je v Gradišču, blizu Pavlinove trgovine, zgodila huda nesreča, katere žrtev je postala neznana, starejša ženska. Ta ženska je očividno hotela prekoračiti cesto v hipu, ko je pridrvel tramvaj. Tramvaj je žensko podrl na tla, kjer je obležala nezavestna. Tramvajski voznik je sicer tramvaj hitro zavrl, toda bilo je že prepozno. Ponesrečenki so priskočili na pomč ljudje ter jo prenesli na hodnik, nekdo pa je telefoniral po reševalni avto, ki je nezavestno žensko odpeljal proti bolnišnici. Toda ženska je že med potjo izdihnila, ne da bi se zavedla le za trenutek. Pri nesreči se ji je namreč precej globoko udrla lobanja v zadnjem delu, tako, da bi bila tudi morebitna zdravniška pomoč brezuspešna. V bolnišnici mrtve ženske niso sprejeli in so jo reševalci odpeljali v Mestni dom, kjer so jo položili na zasilni oder. V Mestni dom je nato prišla policijska komisija zdravnika dr. Avramoviča in dežurnega uradnika. Komisija je ugotovila smrt zaradi močnega udora lobanje. Pri pokojnici ni komisija našla nobenih pisem ali listin, iz katerih bi mogla sklepati za identiteto. Ženska je bila čedno, mestno oblečena, pri sebi je imela tudi cigaretno dozo z nekaj cigaretami — očividno je bila kadilka — ter nekaj drobiža. Komisija je naročila mestnemu pogrebnemu zavodu, naj truplo prepelje v mrtvašnico k Sv. Krištofu, kar se je zgodilo. Do popoldne še ni bilo mogoče ugotoviti identitete ponesrečene ženske. Po zunanjosti sodeč je bila stara okoli 45 do 50 let. Kdor bi o njej kaj vedel, naj se zglasi na policiji.

Potovanje kemikov po Nemčiji

Od Münchena do Heidelberga

Nemški muzej.

Drugi dan po prihodu v München smo porabili za ogled Nemškega muzeja za tehniko. Nas kemike je najbolj zanimal oddelek naše stroke. Takoj ob prihodu vstopimo v primitivne prostore alkemistov, ki nam dajo prej vtis kovačnice kakor delavnice mož, ki so prvi polagali temelje moderni kemiji. Čeprav je bil glavni namen alkemistov napraviti iz manj vrednih kovin zlato, so pri poizkusih slučajno iznašli mnoge važne snovi, n. pr. smodnik in alkohol. Nadalje so tu zbrani originalni predmeti iz laboratorijev slavnih kemikov. V sosednih dvoranah vidimo višek moderne kemije. Nemčija je znana po svojih tovarnah za barve. V enem izmed razstavnih prostorov vidimo, kako je dosegla tehnika naravo. Razstavljeni so eksotični ptiči ter metulji za primerjavo umetne barve. Priznati moramo, da so umetne barve popolnoma enakovredne z naravnimi, če jih še celo ne prekašajo.

Ker nam je primanjkovalo časa, smo si hitro ogledali še druge oddelke muzeja. Najbolj zanimivi so bili oddelki, ki kažejo razvoj prometnih sredstev. Presenetili so nas stroji in prometna sredstva v naravni velikosti. Tako vidimo tu prvo nemško podmornico v popolni vojni opremi, večje število aeroplanov in balonov. Pri modelih in originalih zrakoplovov si šele predstavljamo, koliko poguma so imeli prvi letalci in pijonirji danes že visoko razvite zračne plovbe.

Zelo lep je tudi oddelek, ki nam kaže razvoj od primitivnega čolna do moderne prekooceanske ladje. Deli take moderne ladje so v naravni velikosti.

Brez primere je rudarski oddelek. Tu lahko spozna vsak, ki še ni bil v pravem rudniku, kako naporen in težak je rudarski poklic. Pot nas pelje v vijugah po inproviziranih rovih rudnika. Kako točen je posnetek rudnika, kaže dejstvo, da so stene in celo ozračje (zatohlost) popolnoma enake razmeram v rudniku.

Trudni in polni nepozabnih vtisov smo se vračali iz muzeja, v katerem smo prehodili 20 km poti. Lahko rečemo, da je v tem muzeju zbrano vse, kar je v zvezi s tehničnim napredkom človeštva od primitivnih skromnih početkov do današnjega modernega časa.

Delavsko taborišče v Gantingu.

Popoldne smo si ogledali delavsko taborišče (Arbeitslager) v Gantingu. Po sprejemu nam je razložil vodja taborišča povod in namen teh ustanov. Orisal je gospodarsko in politično življenje v Nemčiji pred nastopom tretjega cesarstva. Ko je prišel na vlado Hitler, je organiziral prostovoljne delavske kolone, ki bodo opravljale koristna dela za državo. V teh taboriščih se zbirajo pred vsem brezposelni ter je Hitler na ta način znižal uradno številko brezposelnih v izkazih podpor za brezposelne. Vsak prostovoljni delavec dobi v taborišču brezplačno obleko (uniformo), hrano in stanovanje. Vse to plača država. Poleg tega pa dobi še v denarju 2.14 RM dnevno.

Namen teh taborišč je združitev brezposelnih delavcev in inteligentov v enotni fronti, Na ta način hočejo vsem vcepiti enotno mišljenje, ki naj bo prepojeno z nauki narodnih socijalistov in brezpogojno pokorščino »Führerju«. Studentje so nam zatrjevali z velikim navdušenjem, da je zasluga Hitlerja, da se danes več ne mrzijo Bavarci, Prusi itd., temveč da se vsi čutijo, da so Nemci.

Heidelberg

»Ich hab' mein Herz
in Heidelberg verloren.«

Ne poje zaman tega stara nemška studentovska pesem. Še ure na zvonikih ter na univerzitetnih poslopjih imajo kazalce v obliki srca...

Pozno ponoči smo se pripeljali v Heidelberg. Namen našega obiska v Heidelbergu ni bil ogled industrije, marveč ogled študentovskega življenja ter nemških študentovskih običajev, ki jih pri nas ne poznamo. Mesto ni tako bajno razsvetljeno, kakor je bil München in Stuttgart, mimo katerega smo se peljali. Na poti proti prenočišču smo srečavali študente z značilnimi študentovskimi čepicami, ki so prihajali iz gostiln, ker je bila baš policijska ura. Dasi so bili zelo glasni, jim stražniki niso delali preglavic. Bližali smo se staremu mestu. Krive in temne ulice so značilne za — »alt Heidelberg«. Tu je doma študentovska romantika. Ustavili smo se pred izrazito študentovsko gostilno »W e i s e r B o c k« (pri »modrem kozlu«).

Drugo jutro... Mesto nas je razočaralo. Po vtisih iz filmov in romanov smo pričakovali majhno mestece. Trušč tramvaja, hupanje avtomobilov in gneča ljudi na prehodih nam je zbrisalo vtis »alt Heidelberga«. Bili smo v popolnoma modernem mestu. Dopoldne smo si ogledali univerzo z njenimi znamenitostmi. Avlo (svečana dvorana) in študentovsko ječo. Če se je namreč študent pregrešil proti postavam, je bil sojen od univerzitetnega vodstva in zaprt v ječi na univerzi. Kazen se je odmerila tudi v tem, da ni dobil nobene alkoholne pijače. Zaprti študentje so pa v svojem brezdelju okrasili gole stene s karikaturami. Danes se te ječe ne uporabljajo več. Študentje so prepuščeni policijski oblasti. Teh ječ nam pa niso pokazali. — Mislimo pa, da niso strožje od akademskih »karcerjev«.

Heidelberg ima dve univerzi. V starem poslopju je uprava in klubski prostori akademskih društev. V novem pa predavalnice, laboratoriji in drugo. Nova univerza je bila zgrajena pred par leti. Denar so darovali Amerikanci — častni doktorji in sinovi bogatih staršev, ki so študirali na heidelberški univerzi. Na spominski plošči so oklesana med drugimi imeni tudi: Rockefeller, Fox, Chrysler in drugi amerikanski denarni magnati.

Popoldne smo si ogledali heidelberški grad. Ta grad predstavlja najpopolnejšo nemško razvalino. Ostanki tega gradu nam pričajo o mogočnosti in bogastvu nekdanjih prebivalcev. Deli gradu so še zelo dobro ohranjeni ter je v nerazdrtem delu te mogočne razvaline danes muzej. V kleti je znameniti heidelberški sod, ki drži 221.726 litrov Napolnjen je bil od l. 1750, ko je bil zgrajen, samo trikrat.

Z gradu samega se nudi krasen razgled na mesto in okolico, ki je slična naši Dolenjski.

Kresovanje heidelberških študentov.

Zelo mešana družba se je vsedla v dva udobna avtobusa. V naši družbi so bili še: Norvežani, Angleži, Amerikanci, Holandci, Avstrijci — lahko rečemo celo društvo narodov. Odpeljali smo se v veseli družbi na 20 km oddaljeni D i e l s b e r g. Tu so se zbrali okoli ogromnega kresa delavci in študenti. Časten prostor poleg kresa smo dobili poleg drugih gostov tudi mi. Prireditev je sličila skavtskim večernim ognjem. Zborno deklamacijo s petjem in godbo je izvajalo približno 200 akademikov. Sestavljena je bila iz pesmi nar. soc. pesnikov Eckarta, Ullmanna in drugih. Spominjali so se tudi vseh krajev, ki so jih Nemci izgubili po svetovni vojni in kjer prebivajo še danes.

Po okrepčilu v gostilni smo se odpeljali zopet domov, kjer smo se pripravili na pot v Frankfurt.

N.

Ljubljanske vesti:

Dosedanja proslava sv. Cirila in Metoda - velik uspeh

Veliko nad 25.000 ljudi je te dni že obiskalo novo cerkev sv. Cirila in Metoda. Vse pobožnosti so sijajno obiskane. Vsak večer je prostorna cerkev natlačeno polna, da jih mora veliko ostati zunaj. Tudi jutranje službe božje so jako dobro obiskane. Ves teden prihajajo cele procesije vernega ljudstva tudi z dežele. Kdor pride v Ljubljano, pride tudi k sv. Cirilu in Metodu. Vse kaže, da bodo te slavnosti zarezale globoko brazdo v srcih našega ljudstva glede češčenja sv. Cirila in Metoda. Ko bo naše ljudstvo romalo ali na Brezje ali na Rakovnik, bo gotovo vsikdar rado prišlo obenem počastit tudi svoja duhovna očeta v novo cerkev.

V sredo zjutraj je salezijanec g. d r. K n i f i c lepo pokazal na zgledu sv. Cirila in Metoda, kako nastopa pravi kristjan pri dem in v boju za resnico in pravico. Raje zaušnica, raje ječa, kakor priznati krivico, kakor zmoto imenovati resnico. — Sv. mašo je daroval mariborski stolni dekan g. d r. F r. C u k a l a. V sredo zvečer je obiskala novo cerkev frančiškanska župnija Mar. Oznanjenja. Pridigal je d r. p. R e g a l a t Č e b u l j o temi »Sv. Ciril in Metod in papeštvo«. So v vzhodni cerkvi, ki trdijo, da sta bila sv. Ciril in Metod prijatelja razkolnika Fotija, da, celo njegova privrženca. Res je, da sta šla v Rim, toda ne poklonit se sv. očetu, temveč protestirat proti nastopom Rima proti Fotiju in ga branit. Vzrok smrti Cirilove v Rimu je po tej trditvi bilo njegovo razburjenje radi krivic Rima proti Fotiju. Še v Ljubljani se je širilo to mnenje. Da je to popolna potvara zgodovinske resnice, da je ravno nasprotno resnica, je sijajno dokazal v svojem globoko zamišljenem govoru dr. p. Regalat Čebulj. Sv. Ciril in Metod sta bila otroško udana sv. stolici, kar je Rim tudi priznal. To dokazuje veličasten pogreb sv. Cirila v Rimu, ki ni bil pogreb, temveč triumfalen sprevod v proslavo velikega svetnika katoliške cerkve, katerega so verniki v Rimu takoj po smrti začeli visoko častiti. Svojo udanost sv. stolici in svoje zaupanje do sv. stolice je sv. Metod jasno dokazal zlasti v svoji težki triletni preizkušnji, ko so ga nemški škofje imeli zaprtega kot jetnika. Gotovo se mu je moralo čudno zdeti, da se papež zanj ne potegne in ne prisili nemških škofov, da ga izpuste. Vendar je preizkušnjo dobro prestal. Prepustil je zadevo papežu, ker ni vedel, da so njegovi sovražniki pretrgali vse zveze s papežem, da papež o tem niti vedel ni. Ko pa je papež izvedel, je Metoda takoj oprostil. Če hočemo biti otroci sv. Cirila in Metoda, moramo biti zvesto udani sv. stolici, kakor sta bila apostola. — Svete obrede je opravila duhovščina frančiškanske župnije z dr. p. Angelikom T o m i n c e m, župnikom, na čelu. — Pri kresu je govoril dr. p. Roman T o m i n e c. O praznovanju godu sv. Cirila in Metoda je »Slovenec« že poročal. Samo toliko naj izpopolnimo to poročilo, da so se sv. maše udeležili tudi vsi konzuli tujih držav, vse oblasti in vsi avtonomni uradi po svojih zastopnikih. — Zvečer je krasno govoril vseuč. profesor g. d r. A Š n o j o »Oporoki sv. Cirila in Metoda«, ki je: cerkvena edinost vseh Slovanov v enipravi Jezusovi cerkvi, h kateri sta nas pripeljala. Tisoč let je bila ta oporoka pozabljena. Med Slovenci jo je prvi odkril naš škof Anton Martin Slomšek, ko je ustanovil svojo »Bratovščino sv. Cirila in Metoda«, ki naj seznani Slovence s to oporoko in jih navduši za delo v njenem smislu. V vesoljni cerkvi pa je opozoril krščanski svet, predvsem Slovane, nanjo veliki sv. oče Leon XIII. s svojo okrožnico »Grande munus«. Šedaj dela med nami za izvršitev te oporoke Apostolat sv. Cirila in Metoda, ki slavi prav te dni svoj srebrni jubilej obstanka. Zato je naša dolžnost, da vsi delamo in molimo za cerkveno edinost vseh Slovanov v eni Kristusovi cerkvi. Apostolstvo je torej naša narodna organizacija. — Slovesne večernice je opravil šentjakobski mestni župnik. Pel je pa cerkveni pevski zbor sv. Jakoba.

Včeraj zjutraj so obiskali novo cerkev ljubljanski tretjeredniki, katerim je pridigal p. Odilon M e k i n d a, kapuc. gvardijan iz Loke, o temi »Sv. Ciril in Metod, ljubitelja križa« in povedal, da nas preskušnje ne smejo nikdar ločiti od križa Kristusovega, temveč z njim združiti, zlasti kadar je treba pokazati zvestobo in udanost sv. Cerkvi.

Drevi pride na obisk župnija sv. Frančiška v Šiški. Govornik bo p. Teodor T a v č a r, župnik z Viča, o temi »Sv. Ciril in Metod s v e t n i k a«.

V nedeljo ob ½6 skupno sv. obhajilo ženstva, ob 7 skupno sv. obhajilo mož in fantov. **Ob 9 sprejem prevzv. nadškofa dr. Jegliča** in pontifikalna sv. maša, pri kateri poje domač cerkven pevski zbor s spremljevanjem orkestra godbe dravske divizije. Govornik stolni kanonik dr. Mih. O p e k a.

Protibrezbožniška razstava

V Ljubljano je prispela iz Ženeve protibrezbožniška razstava mednarodne akcije »Pro Deo«, ki hoče predočiti nevarnost sodobnega protiverskega gibanja. Slavnostna otvoritev razstave bo v torek, 10. julija v prostorih šentjakobske šole. Razstava bo odprta za občinstvo že počenši v nedeljo, 8. julija, in sicer dnevno (tudi ob nedeljah in praznikih) od 9 do 12 in od 15 do 17.

V pokroviteljskem odboru so: gospa Franja dr. Tavčarjeva, dvorna dama, gospa Terezina dr. Jenko; gdčna M. Detela, gdčna Anica Lebarjeva. Gospodje: B. Borko, urednik »Jutra«; prota J. Budimir; univ. prof. Trost; minister J. Gostinčar; univ. prof. dr. Hadži; urednik »Slovenca« Kremžar Fr.; magistratni višji svetnik dr. J. Rupnik; univ. prof. Spektorsky; univ. prof. dr. Veber.

Za pokroviteljski odbor:

Predsednik: Dr. Grivec Franc, dekan bogoslovne fakultete. — Generalni tajnik: E. Messner, delegat mednarodnega odbora »Pro Deo«.

Tel. 31-62 KINO KODELJEVO Tel. 31-62

Danes ob pol 9 dvojni spored:
CARIČINA PODVEZA (Lilian Harvey in Konrad Veidt) in PO SLEDOVIH (George O' Brien)

⊙ **K sprejemu nadškofa dr. Jegliča** pri novi cerkvi sv. Cirila in Metoda jutri ob pol 9 dopoldne vabimo narodne noše, belo oblečene deklice in dečke, križarje in klarice. Zvečer ob 19 bo pridiga, po pridigi zahvalna procesija s svečkami po bežigrajskih ulicah. Tudi k procesiji vabimo vse ljubljanske vernike, da se je v obilnem številu udeleže. Pri tej procesiji bodo odrašeni nosili prižgane svečice, otroci pa zastavice in druge okraske, ki so jih pripravile v ta namen gospe in gospodične.

⊙ **Sv. maša za turiste in izletnike** bo v kapeli Vzajemne zavarovalnice jutri zjutraj ob **četrt na pet** (pred odhodom gorenjskega turistovskega vlaka).

⊙ **Novi odbornik mestne občine ljubljanske.** Minister za notranje posle je postavil g. Ambrožiča Josipa, učitelja v Ljubljani, za odbornika (občinskega svetnika) mestne občine ljubljanske — na izpraznjeno mesto pok. Likozarja Antona.

⊙ **Uslužbenci policije in dohodarstvenega urada za reveže.** Koncem junija so priredili policijski uslužbenci in nameščenci mestnega dohodarstvenega urada v Ljubljani nogometno tekmo, katere čisti dobiček je bil namenjen dobrodelnim ciljem. V sredo, dne 4. t. m. so ta dobiček v znesku 3867 Din 50 par prireditelji izročili ljubljanskemu županu dr. Pucu, da jih uporabi za podporo revežev in brezposelnih mesta Ljubljane. Mestno načelstvo izreka prireditelјem v imenu najpotrebnejših, ki jim je denar namenjen, najlepšo zahvalo za njih trud in požrtvovalnost. Župan in mestni načelnik dr. Dinko Puc.

Zobozdravnik
dr. Srečko Puher
ne ordinira do 19. avgusta.

⊙ **Huda nesreča voznika.** Med vozniki, ki dovažajo pesek za betoniranje dna Ljubljanice, se je včeraj zgodila huda nesreča. 41 letni voznik Matija Pavlin, zaposlen pri Francu Sirniku na Vidovdanski cesti, je včeraj ob 11 dopoldne pripeljal polno trugo peska, ki ga je hotel razložiti pred Kresijo. Ko je trugo dvigal z dvigalom, se je to prevrnilo in ves pesek se je vsul na Pavlina ter ga pokopal pod seboj. Pavlina so hudo ranjenega potegnili izpod peska. Poklican je bil reševalni avto, ki je Pavlina prepeljal v bolnišnico. Pavlin si je pri nesreči zlomil obe nogi ter je dobil še druge poškodbe po telesu.

Kdor se hoče dobro zabavati

naj pohiti v nedeljo na senčnati vrt restavracije ŠTEPIC, kjer priredi prostovoljna gasilska četa veliko vrtno veselico, pri kateri sodeluje godba 40. pešpolka. — Vstopnina prosta. Bogat srečolov, lepi dobitki. — Začetek ob 15, konec ob 2 ponoči.
Za obilen obisk se priporoča — o d b o r.

⊙ **Številni ponesrečenci.** V ljubljansko bolnišnico je prišlo včeraj več ponesrečencev. 61 letnega Jožeta Piškurja iz Sneberja je nekdo tako pretepel, da je dobil hude poškodbe na glavi in rokah. — Neznan kolesar je podrl učiteljico g. Lucijo Trampuševo s Poljanske ceste 15 in ji povzročil poškodbe po telesu. — Prav tako je neznan kolesar podrl blizu Kolinske tovarne upokojeno učiteljico g. Leonoro Dev z Jurčičevega trga 2 ter povzročil poškodbe po vsem telesu. — Posestnico Frančiško Janež iz Starega kota je v prepiru nekdo napadel s koso in ji obrezal levo roko. — S kolesa je padel 29 letni pekovski pomočnik Ivan Radamović iz Gradišča 5. Poškodoval si je roke. — Pri delu si je odžagal palec leve roke 31 letni delavec Franc Polak iz Most, Vodmatska ulica 12. — V zagorskem rudniku je priletel kos premoga v oko 43 letnemu rudarju Viktorju Korenu in mu ga resno ranil. — V Sostrem je padla s češnje 42 letna delavčeva hči Marija Habič in si zlomila desno roko. — V Krajnem brdu je padel s češnje in dobil notranje poškodbe 21 letni posestnikov sin Ferdinand Burja.

⊙ **Reven dijak** prosi za instrukcije. Naslov pove uredništvo.

⊙ **Opozarjamo** na oglas skladatelja A. Jakla v Mostah.

⊙ **Na Rožnik.** Jutrišnjo nedeljo rezerviramo za sprehod na Rožnik. Gostilna na Rožniku nas bo postregla razen drugih dobrot tudi z žegnanjskimi krofi. 7556

Mariborske vesti:

„Mariborski teden" polaga račune

V sredo zvečer je bil v posvetovalnici mestnega načelstva prvi občni zbor zadruge Mariborski teden. Vodil ga je podžupan Rudolf Golouh, poleg celotnega načelstva pa so mu prisostvovali še obč. svetnik Sabothy, predsednik Trgovskega gremija Ferdo Pinter, predsednik Združenja gostilničarskih obrti Valjak s tajnikom Jenkom, ravnatelj Tujskoprometne zveze Loos in zastopniki tiska. V uvodnih besedah se je zahvalil podžupan Golouh mariborskim gospodarskim krogom za pomoč, ki so jo nudili pri organizaciji dosedanjih prireditev. Ugotovil je realnost Mariborskega tedna, ki ima sedaj že svojo tradicijo in trdno osnovo ter se je pokazala važnost obstoja že s tem, da so začela slične prireditve kopirati tudi druga mesta (Novi Sad itd.). Za razvoj tujskega prometa v Mariboru je bila ustanova Mariborskega tedna nujna potreba. Nadaljevati bo treba še z izgraditvijo ter je ena najnujnejših zahtev, da se najdejo primerni stalni prostori za vse prireditve, ki naj bi bile po možnosti združene v eno celoto. Na ta način bi se v bodoče prireditve znatno pocenile, ker bi odpadle vse velike investicije. — Bilanca realnega uspeha se je zrcalila iz poročila blagajnika Gyllija. Lansko leto je zaključil Mariborski teden brez denarnih izgub kljub velikim investicijskim stroškom. — Isto je ugotovilo revizijsko poročilo, ki ga je podal Grčar. — V debati se je naglašala potreba, da bi se poleg poletnih prireditev vsako leto vršile še jesenske ter se bo o tem vprašanju še razglabljalo.

„Rdeči Francel" in njegov krst

Na to ime je v četrtek zvečer, po izvršeni poskusnji vožnji, zunaj ob tezenskem letališču in vežbališču krstil mestni svetnik in predsednik ravnateljstva Mestnih podjetij Henrik Sabothy v navzočnosti mestnega župana dr. Franja Lipolda, obeh okrajnih načelnikov Makarja in dr. Senekoviča ter številno navzočnih vidnih predstavnikov mariborskega javnega življenja in komunalnega gospodarstva novi avtokar, ki si ga je omislila mariborska mestna občina specielno za izletne vožnje. Ko je mestni svetnik Sabothy po primernem nagovoru pognal v hladilnik v smislu tradicionalne krstitvene procedure steklenico penečega se šampanjca, da so se črepinje razletele na vse strani, je novi in prvi avtokar mestne občine dobil svoje ime »Rdeči Francl« ter je bil v tem trenotku izročen svojemu namenu. Včeraj v rani uri je nastopil svojo prvo vožnjo in odfrčal v Prago. Novo vozilo je znamke Saurer, karoserijo je izdelala znana ljubljanska avtokaroserijska tvornica Rojina. Vozilo razpolaga s pogonsko silo 76 konjskih sil, ima prostora za 33 ljudi, je sila lično ter solidno izdelano z najracionalnejšo izrabo sedežev, na straneh rdeče lakirano (odtod »Rdeči« — Francl pa po krstnem imenu župana dr. Franje Lipolda). Ima premakljivo streho, kar ravno usposablja to vozilo za prijetne, daljše izletne vožnje pri odprti strehi, ki se pa ob neprimernem vremenu lahko v trenotku zapre. V razvoju mariborskega tujskega prometa predstavlja novo vozilo važno pridobitev in je upati, da bo po sijajno preizkušeni uporabnosti »Rdečemu Franclju« sledilo še veliko istovrstnih vozil.

* ★

☐ **Slavje mariborskih zadrugarjev.** Nabavljalna zadruga državnih uslužbencev v Mariboru je priredila v četrtek, na praznik sv. Cirila in Metoda, proslavo zadružnega dneva, ki je uspela naravnost manifestantno. Nad 3000 ljudi je odkorakalo ob 16 z Rotovškega trga skozi mesto na slavnostni prostor v magdalenskem predmestju ob koračnicah vojaške in poštarske godbe ter pod vihrajočimi trobojnicami. V Koseskega ulici, kjer se je proslava vršila, so govorili zadružnikom vzpodbudne besede predsednik zadruge Rehar, upokojeni državni tožilec dr. Jančič in član centralne uprave nadučitelj Hren iz Studencev. Prireditev pod milim nebom je obiskalo nad 5000 ljudi.

☐ **Slovo podpolkovnika Kilerja.** V četrtek zvečer se je vršil pri Orlu poslovilni večer mariborskih lovcev podpolkovniku Petru Kilerju, ki odhaja na novo službeno mesto v Podgorico. Priljubljenemu višjemu častniku so izpregovorili prisrčne poslovilne besede predsednik SLD ravnatelj Bogdan Pogačnik, mestni župan dr. Lipold in odvetnik dr. Šnuderl.

☐ **320 ljudi dobiva hrano.** Oficielno se je za letos pomožna akcija mariborske občine že zaključila. Javna dela, ki so se vršila iz pomožnega fonda, so končana in vse delavce je vodstvo akcije odpustilo. V resnici se pa akcija še nadaljuje ter ima sedaj na prehrani 320 ljudi, od tega 270 v Ljudski, 50 pa v Javni kuhinji. Za poletni čas je tako izredno število pomoči potrebnih za Maribor rekordno.

☐ **Zločin v kaznilnici** je še sedaj predmet vseh mariborskih razgovorov. Splošno sočutje vlada z nesrečno žrtvijo zločincev Laknerja, Lombarja in Pančurja, s paznikom Peterinom. Obdukcija je ugotovila, da mu je morilec zadal šest udarcev po glavi ter je nastopila smrt radi izliva krvi v možgane. Morilec Lakner si je pri padcu iz drugega nadstropja na stekleno ploščo močno obrezal glavo ter zlomil levo roko, dobil je tudi pretres možganov, lobanja pa je ostala cela. Ležal je dve uri v nezavesti, sedaj pa je že dober. Čez kake štiri tedne bo že lahko zapustil bolniško sobo v kaznilnici. Pančurja in Lombarja pa so vkovali v težke verige, da jima ne pride več na misel poskus bega. Vsi trije begunci ostanejo zaprti v kaznilnici, kjer se bo vršila proti njim sodna preiskava in najbrž tudi sodna razprava. Doslej so imeli v kaznilnici le en sam primer, da je sodni dvor razpravljal na licu mesta o nekem kaznjencu. Pokojnega paznika Peterina pokopljejo danes ob 16 iz mrtvašnice v bolnišnici na magdalensko pokopališče.

☐ **Vinska razstava.** Na letošnjem Mariborskem tednu bo tudi tradicionalna vinska razstava, združena s poskušnjo vin. Vinogradnikom je razposlalo vodstvo poseben poziv, v katerem jih vabi k razstavi. Sporočilo morajo poslati do 20. julija.

☐ **Trst išče 10.000 litrov mleka?** Tržaško mesto poprašuje po mleku celo — v Mariboru in sicer bi rabilo dnevno 10.000 litrov pasteriziranega mleka. V Mariboru pa sedaj nimamo nobene mlekarne, ki bi lahko to količino dobavila. Kaj pa mlekarske zadruge? Čujemo, da so iniciatorji storili vse, da bi jo bilo mogoče ustanoviti, zaspala pa je stvar pri občini, ki ni hotela dati garancijskega pisma za 200.000 Din.

☐ **»Putnik«** priredi 11. in 12. julija avtokarizlet v Marijino Celje. Odhod v sredo ob 5, povratek v četrtek ob 22. Cena Din 210. Takojšnje prijave pri: »Putnik«, Aleksandrova 35.

☐ **Ustreljenega** so našli v nekem tukajšnjem hotelu orožniškega kaplarja Franca Čigerla iz Apač. Zadevo oblastva preiskujejo.

☐ **Koncert v parku** bo jutri od 11 do 12. Igra godba »Drava«.

☐ **Lekarniško nočno službo** ima v prihodnjem tednu od 8. do 14. julija Mestna lekarna magistra Minařika na Glavnem trgu.

☐ **Huda nezgoda.** Na Pobreški cesti se je nevarno ponesrečil sin kamnoseka g. Rozmana iz Pobrežja, 32 letni Herman Rozman. Radi oblaka prahu ni videl pred seboj mestnega traktorja ter je pred gostilno Hole zavozil vanj s svojim motorjem. Pri trčenju je zadobil prelom lobanje. Zdravi se v mariborski bolnišnici.

Ptuj

Nezgoda. Ana Veršič, 50-letna žena posestnika iz Grajene, je padla s skednja tako nesrečno, da si je nevarno poškodovala desno nogo in ji bodo morali najbrž zaradi komplicirane frakture nogo odrezati.

Ciril in Metodov kres. V sredo, 4. t. m. so Ptujčani na panoramskem hribu zakurili ogromen kres, ki je mogočno razsvetljeval Dravsko polje. Okrog kresa se je zbrala velika množica ljudi.

Škofja Loka

Planinski polk v Škofji Loki je dobil novega komandanta g. polkovnika Mihajla Lukića, katerega vsi toplo pozdravljamo.

Veliko število prebivalstva in duhovščine je na zadnji poti v sredo ob 17 spremljalo pokojno Katarino Sušnik, ki je ravno 30. junija doživela 50 letnico poroke. Med spremljevalci je bilo opaziti več odličnih oseb. Pokojna gospa je dalje časa bolehala, parkrat jo je mrtvoud zadel. Vseskozi pa je bila zelo vdana v božjo voljo, ki je tudi hotela, da je ob zlati poroki ni mogel blagosloviti pred oltarjem vlč. g kanonik Sušnik kakor pred 50 leti, ko je blagoslovil njen zakon. Vsem domačim naše sožalje! Blaga pokojnica pa naj v miru počiva!

Poseben užitek nam pripravijo na recitacijskem in koncertnem večeru v nedeljo, 8. julija v Društvenem domu g. Skrbinšek in tovariši iz Ljubljane.

Polaganje temeljnega kamna za nov gasilni dom je bilo preloženo na nedeljo, 8. julija.

Kulturni obzornik

Načrti in uspehi Akademskega pevskega zbora

Starostno je Akademski pevski zbor v Ljubljani gotovo eden najmlajših otrok slovenske glasbene muze, po svojem glasbenem delovanju pa eden najagilnejših, po umetnostnem udejstvovanju in stremljenju vsekakor prvi. Za bližnjo prihodnost si je napravil hvalevreden načrt: p r i k a z a t i h o č e s i s t e m a t i č n o r a z v o j s l o v e n s k e v o k a l n e g l a s b e; deloma je ta načrt že uresničil z uspelimi lanskimi koncerti Antona Foersterja in s pozornost vzbujajočimi koncerti slovenske narodne pesmi: Korotan — Bela Krajina v letošnji sezoni. Poročila in kritike domačih in še zlasti tujih recenzentov prisojajo zboru eno prvih mest med jugoslovanskimi zbori; nekateri ga celo stavljajo na čelo državnih moških zborov; vsi brez izjeme pa poudarjajo njegov visoki umetniški nivo in kulturno-politični pomen.

V ponedeljek, 25. junija t. l., so se zbrali naši akademiki pevci s svojim prijateljem in idejnim voditeljem zbora g. Francetom Maroltom k občnemu zboru, ki je dokazal polno efektivno bilanco letošnjega poslovnega leta. Iz poročil posnemamo naslednje: zbor je potrdil svoj namen z mednarodnim radio-koncertom, z rednimi koncerti v Ljubljani in Mariboru ter z gostovanjem v Sarajevu (2 koncerta). Započeti program, prikaz slovenske narodne pesmi, namerava zbor v jeseni nadaljevati in zaključiti; s l e d i l a b o s l o v e n s k a d u h o v n a p e s e m i n p e s e m n a r o d n e g a p r e p o r o d a. V skladu s svojim študijem je zbor izdal dvoje del: Fr. Marolt: »15 slovenskih pesmi« in M. Tomc: »Belokrajinske«. V sodobnem pomanjkanju nove vokalne literature pomeniata ediciji prevažen glasbeno-literaren in zlasti praktičen prispevek. Poleg rednih zborskih vaj vzdržuje APZ v svojem okviru redno zborsko šolo, ki skrbi pod vodstvom zaslužnega kulturnega delavca Fr. Marolta za zborovski naraščaj. Ta šola z uspehom nadomešča muzikološko stolico, ki je na ljubljanski univerzi žal še nimamo. — Po poročilih upravnega odbora je podal zborovodja kritičen pregled letošnjega umetnostnega delovanja. Za zasluge, ki si jih je pridobil za zbor in njegovo delovanje, je bil s soglasnim sklepom izvoljen za častnega člana zbora profesor g. Matija Tomc.

V naslednjem prinašamo n e k a j o d l o m k o v i z k r i t i k sarajevskih koncertov. O prvem koncertu (slovenska narodna pesem) piše »Jugoslavenski List«, 21. junija t. l.: »O izvedbi pisati bi bilo skoraj banalno. Popolna izenačenost posameznih glasov, najvišja glasovna izšolanost posameznih pevcev: to so umetniške lastnosti, ki jih ni mogoče označiti z nikakimi šablonskimi izrazi, kot se jih navadno poslužujejo kritiki. Pri pevcih opazimo idealno čisto ljubezen do umetnosti, zlasti do narodne pesmi, kar je vredno poudariti zlasti v dobi glasbenih parasitov, ki skušajo importirati tujo umetnost in rinejo v prvi vrsti svojo lastno osebico v ospredje. Največja privlačnost tega zbora in obenem največja vokalna senzacija je to, da je znal dirigent vokalno barvo zbora čudno spreminjati in jo v nekaterih pesmih skoraj približati orkestru. Dirigent g. Fr. Marolt imperativno in sugestivno deluje na dušo posameznika kakor tudi na celoten zbor. Simpatičen je tudi kot komponist; vedno zanimiv, nikoli šablonski v obdelavi. Markanten pojav z vsemi lastnostmi izrazitega modernega slov. skladatelja je Matija Tomc.« — »Jugoslovenska Pošta« piše 23. junija t. l. med drugim: »Nesporno je, da je APZ prinesel s svojim vokalnim programom našemu občinstvu svojevrstno novost: prvi večer so peli vokalni folklor iz posameznih krajev Slovenije v harmonizaciji in obdelavi g. Marolta, mladega in nadarjenega dirigenta tega zbora, in g. Tomca, drznega skladatelja naših pesmi in narodne lirike. Drugi večer je bil posvečen izključno Antonu Foersterju. G. Marolt, mojster v kompoziciji kakor tudi g. Tomc, je obenem odličen dirigent, ki zna brez grotesknega pretiravanja s svojim izredno muzikalnim zborom pokazati to, kar je v partituri najlepše in najbolj zanimivo, bodisi glede simetrije posameznih glasov, bodisi glede dinamičnega in polifonskega barvanja in nijansiranja. Ta odlični zbor, ki stoji na visoki stopnji glasbene discipline, je bil od točke do točke silnejši v izrazu, neposrednejši v tolmačenju, dinamično bravurozen, v intervalih dovršen in precizen.

Agilnemu pevskemu zboru, od katerega slovenska glasbena kultura še mnogo pričakuje, želimo še veliko enakih uspehov in priznanj!«

* ★

Albert L o n d r e s: **Put u Buenos Aires.** (Trgovina bijelim robljem). Preveo dr. J. Bogner. Izdala »Binoza«, Zagreb, 1934. — Znani svetovni književni reporter, ki je leta 1932 zgorel na »G. Filipparu«, Albert Londres, je napisal več knjig, ki so radi senzacionalnih razkritij vzbudile mnogo prahu v evropski javnosti. Med te spadajo zlasti »Biribi« (kjer je orisano trpljenje francoskih vojaških kaznjencev v Afriki), »Zemlja ebenovine« (strašne muke afriških primitivcev, ki jim jih prizadevajo francoski trgovci), »Ribiči biserov« in »Pot v Buenos Aires«. V srbohrvaščino so prevedene že Londresove knjige: »Teror na Balkanu«, »Zemlja ebenovine« in »Pot v Buenos Aires«. Poslednja je izzvala mnogo nemira v francoski vladi in celo v Zvezi narodov. Seveda je kljub temu ostalo vse pri starem. Zakaj Londres zvrača glavno krivdo za tako razvito trgovino s človeškim blagom na bedo, česar pa nočeta uvideti niti francoska vlada niti Zveza narodov. Londres opisuje povsem stvarno, z ironijo psihologijo trgovcev, ki izrabljajo dekleta kakor drugi trgovci rudnike, a pri tem menijo, da opravljajo človekoljubno delo, ker spravljajo brezposelne, izstradane ženske — h kruhu. Londres je šel v Buenos Aires samo s tem namenom, da prouči resnično stanje človeške trgovine. Trgovci in prodanke so mu brez pridržka vse zaupali. In kakor se zdi, je na zunaj resnično največja krivda buenos-aireškega zvodništva na bedi Redka dekleta so postala žrtev brezvestnežev. Londres, ki švrka s satiro na levo in desno, bi moral vedeti, da je poleg bede kriva tudi vzgoja, ki je prostovoljne zapeljanke niso imele. Stil in ostrina Londresovega peresa sta jasna, odkrita, žgoča. Knjiga je v celoti strašen krik proti brezvestni družbi.

Starši za krščansko vzgojo mladine

Maribor, 6. julija.

Ob zaključku katehetskega kongresa v četrtek zvečer je priredilo društvo »Krščanska šola« v Karlinovi dvorani svoje zborovanje. Zborovanje, ki je bilo zelo lepo obiskano, je pokazalo, da se starši živo zavedajo važnosti dobre krščanske vzgoje in da so enodušni v zahtevi, da mora dobiti mladina krščansko odgojo ne samo v domači hiši, ampak tudi izven nje — v vseh šolah od ljudske do najvišje.

Zborovanje, katerega sta se udeležila med drugimi odličnimi predstavniki tudi g. stolni prošt dr. Maks Vraber kot zastopnik gosp. škofa in stolni kanonik dr. Josip Mirt, je otvoril in vodil društveni predsednik Franjo Žebot. Prvi govornik prof. P. Živortnik je v lepih izvajanjih predočil vzgojna pota slovanskih blagovestnikov sv. Cirila in Metoda in očrtal smernice krščanske vzgoje mladega rodu.

Stolni prošt dr. Vraber je pozdravil zborovanje v imenu prevzv. nadpastirja, ki je bil zadržan, ter poudaril, da je sedanja gospodarska stiska plod duhovne krize, ki izvira iz nepoznanja in neuvaževanja krščanskih načel.

Milica dr. Grafenauerjeva iz Ljubljane je v lepem, globoko zasnovanem predavanju poudarila, da mora biti vzgoja mladine usmerjena v nadnaravni cilj in da je družina ona celica, kjer dobi človek prvo in najvažnejšo vzgojo. Prav posebno pa je poudarila, da mora biti vzgoja v šoli istosmerna z vzgojo v družini in da morata pri vzgoji otrok sodelovati tudi oče in mati.

G. dr. Žerjav, tajnik Osrednjega društva v Ljubljani, je podal cilje in naloge društva »Krščanska šola« ter orisal delo centralnega društva. Sprejeti sta bili dve resoluciji: 1. da pri izvajanju zakona o obvezni telesni vzgoji sodeluje tudi Cerkev, in 2. da se tudi v obrtno nadaljevalnih šolah in kmetijskih nadaljevalnih šolah zasigura verska vzgoja in da se omogoči vajencem, ki ob nedeljah morajo obiskovati obrtnonadaljevalne šole, obisk službe božje, kar je po dosedanjem učnem načrtu skoraj nemogoče.

Zborovanje je zaključil g. Žebot s pozivom na sodelovanje staršev z društvom »Krščanska šola«, da z združenimi močmi obranimo mladino pogubne, slabe in brezverske vzgoje.

Mariborski teden

stanovanjski urad — poziva vse hišne lastnike in najemnike, da sporoče število razpoložljivih sob in prenočišč, ki jih lahko oddajo posetnikom naših prireditev in raznih kongresov. Letos pričakujemo rekordno število obiskovalcev. Prvi kongres se bo vršil v dneh od 14. do 16. julija 1934 in sicer zborujejo sadjarji. - Stanovanja prijavite na naslov: **Mariborski teden, stanovanjski urad, Aleksandrova št. 35 (Putnik). Telefon št. 21-22.**

Pogreb † prof. Watzla preložen

Vsled nepredvidenih prometnih ovir in nepričakovano počasnega prevoza bo rakev z zemskimi ostanki prof. Watzla prispela v Kranj šele danes dopoldne. **Pogreb pa bo v ponedeljek ob 9 dopoldne.**

Koledar

Sreda, 7. jul.: Vilibald, škof; Pulherija, devica.

Novi grobovi

† V Trebnjem je včeraj mirno v Gospodu zaspal g. Josip Zajec, nadučitelj v pokoju in posestnik. Pogreb bo v nedeljo ob štirih popoldne na domače pokopališče. Naj mu sveti večna luč! Žalujočim naše sožalje!

Vaš organizem, zlasti pa črevo

je treba dnevno očistiti! Nič lažjega kakor to! Spijte dnevno na tešče par kozarcev

ROGAŠKE

mineralne vode, pa boste kmalu občutili njeno blagodejno delovanje!

Osebne vesti

= **Diplomiran** je bil na dunajski visoki šoli za gradbenega inž. g. Živec Franc, sin stavbenega podjetnika in našega dolgoletnega naročnika g. Živca Franca iz Ljubljane. Častitamo!

Iz vojaške službe

= **Napredovali** so v čin podpolkovnika pehotni majorji Mirko Zgaga, Milan Čudina, Janko Hameršak in Luka Demšar; topniški major Janko Hrast; intendantski major Mirko Vilfan; geodetski major Vitomir Nemeček; san. major dr. Miroslav Puher; lekarniški major Ivan Radmili; sodni major dr. Ante Marčič; veterinarska major Dezider Herman; int. major mornarice Josip Udir; inž. major tehnične stroke mornarice Bogumil Došek; v čin kap. fregate kapetani korvete Baltazar Kovaček, Vladimir Andoljšek, Metod Pirc, Ivan Levec, Dražen Delia in Mirko Plajvajs; v čin kap. I. razr. kapetani II. razr. Vilim Šajer, Filip Bokun, Peter Gregurič in Mirko Vuršter; konjeniški kapetani II. razr. Franjo Furtinger, Juro Horvat, Zvonimir Vucel in Vekoslav Pintarič; ing. kapetani II. razr. Zvonimir Šlangenberg, Ivan Sokele, Franjo Šnur in Robert Murko; zrakoplovna kapetana II. razr. Josip Lankaš in Rudolf Girzik; san. kap. II. razr. dr. Vladimir Hilak; lekarniški kap. II. razr. Zvonimir Poič; veterinarska kap. II. razr. dr. Dane Novak in dr. Iv. Teler; strojni kap. II. razr. Ivan Hrabovski; ing. kap. II. razr. tehn. stroke mornarice Srečko Zagar, Vekoslav Trputec, Josip Šretner, Ivan Rojnik in Vilko Eržen; v čin. poročnika peh. podporočniki Mihael Senjan, Karel Orač, Alojz Kukman, Valentin Koropec, Alojzij Stražišar, Janez Iršič, Vladimir Kuzman in Stanko Jorgič; topniška podporočnika Krunoslav Dogan in Branko Marović; ing. podporočniki Josip Gomzi, Josip Cetin, Alojz Bohte in Simon Goleš; orož. podporočnik Vilim Švob; strojna podporočnika Marjan Domines in Franjo Čič; v čin poročnika fregate poročniki korvete Drago Bežan, Hubert Jeločnik, Josip Grgič, Josip Dujmović, Maks Peršon, Albin Unger, Srečko Rojs, Rudolf Pogačar, Dimitrij Omersa, Ivo Buljan, Branko Voglar, Slavko Kirhmajer, Ivan Konte, Velimir Jitner, Berislav Supek, Milivoj Pajtler in Aleksander Vučer; za nižjega voj. uradnika I. razr. nižji voj. uradnik II. razr. ekonomske stroke Janko Bireš; števši od 17. decembra 1932 za nižjega voj. uradnika I. razr. ekon. stroke nižji voj. uradnik II. razr. Franjo Jančak in števši od 1. decembra 1933 v čin peh. kap. II. razr. poročnik Ivan Rabadan ter v čin strokovnega podporočnika mornariški narednik Hubert Pleško. — V višjo skupino je napredoval uradnik VII. pol. skupine Ivo Maračič.

= **Odrejeni** so za vodnika 40. pešpolka »Triglavskega« peh. poročnik Milorad Čubrović in podporočnik Jovan Radivojčević in za vodnika 2. čete pirotehničnega bataljona topniški poročnik Miljutin Gorup, do sedaj upravitelj topniškega materijala dravskega skladišča.

— **Pri pospnenju arterij v možganih in srcu dosežemo pri vsakdanji uporabi male množine »Franz Josefove« vode iztrebljenje črevesa brez hudega pritiska.**

Ostale vesti

— **Nj. Vel. kraljica na Bledu.** Včeraj dopoldne je potovala z dvornim vlakom skozi Ljubljano na Bled Nj. Vel. kraljica Marija s prestolonaslednikom Nj. Vis. Petrom ter s princem Tomislavom in Andrejem. Na ljubljanskem kolodvoru so kraljico pozdravili predstavniki tukajšnjih oblasti. Kraljevski rodbini želimo čim prijetnejše bivanje v Sloveniji!

— **Za trboveljske rudarje.** Kakor izvemo, sta prevzvišena gospoda škofa dr. Rožman in dr. Tomažič, vjutro, 5. jul. t. l. s posebnim pismom posredovala pri TPD v prid delavcem, borečim se za zaslužek in obstanek.

— **Duhovne vaje za duhovnike,** ki se bodo vršile v Zavodu sv. Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano od 16. do 20. julija t. l., bo vodil p. Rudolf Paté, D. J.

— **Pevski tečaj za pevovodje** se začne točno ob pol 10 v ponedeljek, dne 9. t. m. na Rakovniku pri Ljubljani. Če kdo izmed priglašenih okrožnice ali not slučajno ni dobil, naj ga to ne moti in naj vseeno pride. Pripomnim, da smo poslali vsem onim, ki prve pošiljke niso prejeli, drugič note in okrožnico.

— **Aljažev klub** obvešča častilce sv. Cirila in Metoda, da bo v nedeljo, dne 8. t. m. sv. maša v kapelici sv. Cirila in Metoda v Vratih ob 10.

— **Nova maša.** V nedeljo bo v Svibnem pri Radečah daroval prvo sv. mašo tamkajšnji domačin gosp. dr. Tinko Povše.

— **Za sprejem gojencev** v strojno šolo mornarice, v strokovno podčastniško šolo (bivša brodarska podčastniška šola), v bolničarsko podčastniško šolo v Nišu, v voj. obrtno šolo voj. tehničnega zavoda v Kragujevcu, v voj. obrtno šolo zavoda »Obiličevo« in v voj. godbeno šolo v Vršcu so razpisani pogoji v zadnjem službenem vojnem listu stran 1077—1096, ki je interesentom na vpogled pri pristojnih voj. okrožjih in na vseh orožniških postajah.

— **Prepovedan tisk.** »Službene novine« od 5. t. m. objavljajo, da je državno tožilstvo v Zagrebu prepovedalo prodajati in razširjati humoristični tednik »Koprive« št. 26 in št. 27, ki izhajajo v Zagrebu.

— **Kdor se hoče ohraniti svežega in zdravega,** naj jemlje tedensko enkrat ali dvakrat pred zajutrekom kozarec naravne **»Franz-Josef«** grenčice. Zdravniška poročila iz bolnišnic dokazujejo, da radi jemljejo **»Franz-Josef«** vodo posebno bolniki na želodcu, črevesu, jetrih, ledvicah in žolču, ker brez neprijetnih občutkov in posledic točno odvaja

— **Slovenščina v ljubljanskem radiu.** Tednik »Radio Ljubljana« piše: »Samo enkrat smo ta teden sedli s svinčnikom v roki k aparatu in v slabe pol ure smo si nabrali cvetk, da nas je strah in groza. Samo izbor iz tega Babilona: katerega izgovarjajo »katärega«, včeraj — »včäraj«, Matinovo poročilo je kajpak »Matinovo poročilo« (Le Matin se vendar izgovarja z nosnikom en), »poslušaljcev«, »voliljcev«, »štediljnikov« in podobnih jedelj-pomaranč kar mrgoli, napovedovanje pa postaja tudi preizkuševalnica novih, nemogočih naglasov: prihod z Londóna (mi pravimo Lóndona), so izključili (mi: izključili), na stadiónu (mi: na stádionu), posaarski plébiscit (mi: plebiscit), gospodarskega svetá (šlo je za svèt, der Rat, torej edino prav: svéta), skratka: kjer pravimo mi in vsak pošten Slovenec črno, tam pravi napovedovanje naše postaje belo — in narobe. Spotikanja in padanja nad posameznimi besedami je nič koliko. Prav zabavna je bila akrobatika z besedo »eventu-«, čez nekaj časa je sledilo nadaljevanje: »-alno«. Sekanje je sploh priljubljeni »stil« našega napovedovanja. Ljudskošolski učitelj bi šolarja, ki bi tako bral, kakor moramo skoraj zmeraj poslušati mi v našem napovedovanju, lahko zlasal in postavil v kot. Dosledno se, na primer, ločijo predlogi od samostalnika v (Beogradu, ko vendar Breznik izrecno pravi, da tvori predlog s samostalnikom eno besedo, torej: wbeogradu. Ne: ve Ljubljani, ampak: wl'ubl'ani. In tako dalje. Zabeležili smo si tale stavek: Ve (zbornicnih hodnikih) se (unogo) komentira (dejstvo) in tako dalje. Skoraj vsaki besedi sledi oddih. Človeku se napovedovavska moč res da smiliti, če tako težko govori in ne more nabrati sape toliko, da bi brez nepotrebnih premorov lahko do kraja in gladko prebrala en sam kratek stavek... Da se dosledno uporablja izraz »jugoslovenski« namesto edino pravilne slovenske oblike »jugoslovanski«, naj bo že odpuščeno. A če bi človek vse te nedostatke vestno registriral ves teden, potem bi moral z največjim ogorčenjem vzkliknili: Naše napovedovanje je naravnost kulturni škandal.«

— **Vozne cene na železnicah.** Generalno ravnateljstvo državnih železnic poroča, da se bodo od 1. julija t. l. dalje v prometu z inozemstvom pri uporabi brzih vlakov od mejnih prestopov in do njih računale za razdalje do 50 km te-le vozne cene: za razdaljo od 1 do 5 km v I. razredu 8 Din, v razredu 7 Din, v III. razredu 4 Din; za 6 do 10 km v I. razredu 13.50 Din, v II. razredu 12 Din, v III. razredu 7.0 Din; za 11 do 15 km v I. razredu 20 Din, v II. razredu 17.50 Din, v III. razredu 10.50 Din; za 16 do 20 km v I. razredu 25.50 Din, v II. razredu 22 Din, v III. razredu 17 Din; za 26 do 30 km v I. razredu 38.50 Din, v II. razredu 34.50 Din, v III. razredu 21 Din; za 31 do 35 km v I. razredu 44.50 Din, v II. razredu 40 Din, v III. razredu 24 Din; za 36 do 40 km v I. razredu 50.50 Din, v II. razredu 45 Din, v III. razredu 27.50 Din; za 41 do 45 km v I. razredu 56 Din, v II. razredu 50.50 Din, v III. razredu 30.50 Din; za 46 do 50 km v I. razredu 62.50 Din, v II. razredu 55.50 Din, v III. razredu 34 Din.

— **Privredna akcija Narodne odbrane »Svoji k svojim« v Belgradu** je pomotoma razposlala vabila za pristop tudi producentom Dravske banovine. Oblastni odbor Narodne odbrane v Ljubljani obvešča sporazumno s »Središnim odborom Narodne odbrane v Belgradu«, da spadajo producenti Dravske banovine izključno pod kompetenco akcije Narodne odbrane »Svoji k svojim« v Ljubljani.

— **Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani** priporoča: **Allers Rudolf,** Christus und der Arzt, 47 str., kartonirano, Din 24. — **Dempf Alois,** Volk und Völker im Gottesreich, 36 strani, kartonirano, Din 24. — **Eibl Hans,** Christus und der Künstler, 54 strani, kartonirano, 24 Din. — **Engert Joseph,** Der Gottesgedanke im modernen Denken, 71 strani, kartonirano, 24 Din. — **Graber Rudolf,** Die dogmatischen Grundlagen der kathol. Aktion, 63 strani, kartonirano 24 Din. — **Gurian Waldemar,** Der katolische Publizist, 25 strani, kartonirano, 24 Din. — **Landmesser Franz,** Unternehmer und Arbeiter, 54 strani, kartonirano, 24 Din. — **Mager Alois,** Christus und der Forscher, 46 strani, kartonirano, 24 Din. — **Seipel Ignaz,** Der christliche Staatsmann, 32 strani, kartonirano, 24 Din. — **Stein Edith,** Das Ethos der Frauenberufe, 27 strani, kartonirano, 24 Din.

— **Vlomilci zanetili v cerkvi požar.** Silno se je začudil cerkovnik pokopališke cerkve v Koprivnici na Hrvatskem, ko je zvečer ob 10 zapazil, da so cerkvena okna razsvetljena. Hitel je k cerkvi in našel glavna vrata odprta. Ko je stopil v cerkev, je videl, da gori velik kup vencev pod korom. Hitro je pogasil ogenj in šel nato na policijo, ki je ugotovila, da so neznani zlikovci vlomili v cerkev in jo hoteli izropati. Vratica v tabernakelj so bila vlomljena, vendar pa vlomilci niso notri ničesar našli. Razmetali so tudi vse predale omare, kjer je shranjena cerkvena obleka, pa tudi tam niso našli ničesar, kar bi se jim izplačalo odnesti. Od jeze so vrgli gorečo svečo na kup vencev, ki so se vžgali in začeli goreti. K sreči je cerkovnik pravočasno zapazil ogenj in ga pogasil. Zgorela je neka zgodovinska slika iz 17. stoletja, ki je visela pod korom. Druge škode ogenj ni napravil.

— **Ko se začno cevi poapnjevati, deluje uporaba naravne »Franz Josefove« grenčice na redno izpraznjenje črevesa in zmanjša naval krvi.**

Št. Vid nad Ljubljano

Pevski koncert bo priredil v sredo, 11. t. m. ob pol 9 zvečer v Št. Vidu nad Ljubljano zbor pevovodij po završenem pevskem tečaju. Spored obsega nekaj krepkih pesmi novejše dobe, ki se jih zbori še niso lotili. Drugi del koncerta je sestavljen iz lažjih pesmi, ki bodo v tem zboru gotovo krasno zvenele. Vabimo k koncertu. Zveza iz Ljubljane s tramvajem!

Razstava meščanske šole

Po zelo uspeli akademiji Podmladka J. S. je priredila meščanska šola preteklo nedeljo veliko in krasno razstavo risarskih, ročnih in pismenih izdelkov svojih učencev. Tri velike šolske sobe je napolnila mladina s svojim delom. V prvi sobi so bile razobešene na dveh stenah že skoro kar umetniške slike pokrajin in risbe po modelih v najrazličnejši tehniki, ena stena je bila polna perorisb, na zadnji pa so bili zelo lepi in veliki plakati in zemljevidi. Naj omenim iz te sobe še prelepo poslikane vaze, ki jih je dobavila šoli tvrdka Maher z Viča, mnogo dobrih praktičnih načrtov iz opisne geometrije, dalje poslikane ovratnice (svila), vezane knjige, nekatere že kar mojsterske intarzije, ki prihajajo v mizarstvu zopet v modo, ter mnogo pismenih izdelkov iz vseh predmetov.

Druga soba je vsakega obiskovalca iznenadila, kajti toliko in tako lepih ženskih ročnih del šola še ni razstavila doslej. Vse štiri stene in mize ob stenah so bile polne krasnih izdelkov: osebnega ženskega perila, prtov, prtičev, zastorov, blazin, bluz, telovnikov in oblek. Naj omenim posebno krasne prte in blazine v prekrasnih narodnih ornamentih. Učenke se učijo tudi krojiti, kar je pohvalno. Sredi sobe je bilo razstavljeno gospodinjstvo: prva miza, pripravljena za obed dveh oseb, na drugi pa so bila razpostavljena jedila — obed; suhi rezanci raznih vrst, kruh, potica, pecivo, vložena marmelada. Na šoli se poučujejo deklice v praktičnem kuhanju prav smotreno, kakor je bilo razvidno iz raznih jedilnikov, ki so bili razstavljeni.

Tretja soba je bila odmerjena ornamentalnemu risanju, ki je posebna odlika te šole. Na vseh stenah in mizah vse polno ornamentov, pa si vendar nista dva enaka. Nikjer šablone, iz vseh kipi življenje mladine; neizčrpna fantazija, bogastvo barv in motivov, samostojnost in iznajdljivost, pestrost in različnost, vztrajnost, pogum in volja do življenja. Vrstijo se najrazličnejši ornamenti: geometrijski v tušu in barvah, narodni v jugoslovanskih motivih, ornamenti iz živalskega in rastlinskega sveta, pri katerih pa so 6 predmeta vzete le karakteristične linije — vse drugo je samostojna kombinacija in fantazija. Čudno je, kako lepe geometrijske ornamente so napravili že učenci v I. razredu. Prav posebno mnogo pa je bilo razstavljenih modernih ornamentov v pršilni tehniki za stensko slikanje: vsi samostojni in eden lepši kot drugi. Naj omenim še izdelke deških ročnih del: iz gline, pletenja, lepenkarstva, lesa, prav lepa je bila ogljenica in stavbe na koleh ter lampijončki Jadranske straže.

Kakor vsako leto je tudi letos obiskalo razstavo mnogobrojno občinstvo, ki se ni moglo načuditi lepim izdelkom. M.

Naznanila

Gora Lisca pri Zidanem mostu je postala radi lahke pristopnosti in lepega razgleda in posebno, odkar je na gori dobro oskrbovan planinski dom, v Zasavju najpriljubljenejša izletna točka. Če še niste napravili te ture, napravite jo jutri, 8. julija, da prisostvujete obletnici otvoritve koče! Ob pol 11 bo sveta maša, nato pa prosta zabava s sodelovanjem godbe. Za dobro jedačo in pijačo je preskrbljeno.

Ljubljana

1 *Za jutri napovedan izlet »Krke« v Litijo in Stično* se preloži na nedeljo, 15. julija, z odhodom ob 5.31. Prijave in informacije v pisarni »Krke«, hotel Miklič, dnevno med 17 in 19.

1 *Člane »Krke« opozarjamo,* da jim nudi kopališče na Ljubljanici na člansko legitimacijo 50 odstotkov popusta pri kabini. Pisarna »Krke«, hotel Miklič, je odprta dnevno od 17 do 19.

1 *Kino Kodeljevo.* Nocoj ob 20.30 dvojni spored: »Carišina podveza« (Lilian Harvey in Konrad Veidt) in »Po sledovih« (George O'Brien).

1 *Nočno službo imajo lekarne:* mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Ustar, Sv. Petra cesta 78, in mr. Vrečevar, Celovška cesta 34.

Celje

† Al. Knez in Avg. Pacchiaffa na zadnji poti

V četrtek 28. junija sta odpotovala iz Celja po trgovskih opravkih zdrava in krepka v nadi, da se po opravljenem delu vrneta domov med svoje drage. Ni ju bilo več posegla je vmes višja sila in teden dni pozneje, v četrtek popoldne smo ju spremili na zadnji poti k večnemu počitku. Ko so položili njiju zemeljske ostanke na oder v mrtvašnici okoliškega in mestnega pokopališča, so sorodniki, prijatelji in znanci obsuli krsti z venci in cvetjem. V četrtek popoldne so se že pred 3 pomikale množice Celjanov na okoliško pokopališče, da se zadnjič poslove od simpatičnega in agilnega Alojzija Kneza in da z njegovo dobro družino sočustvujejo ob tem težkem udarcu. Bil je odkrit in iskren in je naravnost povedal, kar je mislil, trenutek nato je bil že zopet prijazen in ljubezniv. Za delavstvo je bil pravičen in so ga vsi spoštovali. Ko je bila zbrana množica na pokopališču, je g. opat Jurak ob asistenci 5 duhovnih sobratov blagoslovil pred mrtvašnico njegove zemske ostanke, pevsko društvo »Oljka« pa mu je zapelo v slovo: »Vigred se povrne«. Nato se je razvil veličasten sprevod do njegovega poslednjega bivališča. V sprevodu je šla trnoveljska godba, gasilci, delavstvo tovarne je bilo zastopano polnoštevilno, za krsto so stopali sorodniki ter mnogo Celjanov brez razlike stanu in poklica. Po opravljenih pogrebnih molitvah ob odprtem grobu je še zapela »Oljka« zadnjič v slovo »Zbogom, ti prijatelj mili«, godba je zaigrala žalostinko in zemlja je sprejela zopet kar je njenega.

Po opravljenih pogrebnih svečanostih za Alojzijem Knezom se je napotila množica na mestno pokopališče, da se poslovi še od druge žrtve, Avgusta Pacchiaffa, ki je kakor Knez v najlepši moški dobi umrl tragične smrti, zapuščajoč mlado vdovo in 3 otročičke, ki se še ne zavedajo, kaj vse so izgubili s svojim najboljšim skrbnikom. Pogrebne molitve je v mrtvašnici opravil ob asistenci g. opat Jurak, nato je pa nemško moško pevsko društvo zapelo svojemu predsedniku v slovo ganljivo žalostniko. Številni pogrebci so se razvrstili zopet v dolg sprevod in okrog groba se je zbrala naravnost ogromna množica občinstva. Ob odprtem grobu se je poslovil od pokojnika njegov tovariš z visokošolskih let g. dr. Viditz iz Gradca, nakar so se začeli ljudje počasi razhajati.

Tako veličastnih pogrebov, kakor sta bila v četrtek popoldne pogreba nepozabnega Kneza in Pacchiaffa, Celje že dolgo ni videlo. Poslovili smo se od njiju, ker smo ju poznali kot dobra in vzorna moža, a spomin nanje bo še dolgo živel v srcu vseh. Svojce pa naj tolaži zavest, da je pač bila božja volja, kateri se ne more nihče upirati.

★

Otvoritev otroškega vrtca (zabavišča) za Celje-mesto. Krajevni šolski odbor za Celje-mesto namerava otvoriti letošnjo jesen dva razreda zabavišča, in sicer enega v mestu, drugega v Gaberju. Da pa se ugotovi število obiskovalcev, bo v ponedeljek, dne 9. julija t. l. od 9 do 12 v upraviteljski pisarni mestne šole vpisovanje dece, ki bi obiskovala zabavišče.

Društvo jugosl. akademikov v Celju, ki je bilo ustanovljeno letošnje leto in v katerem so organizirani vsi celjski akademiki brez razlike svetovnega nazora, je jako agilno. V zadnjem času se mu je posrečilo dobiti od vodstva mestne deške osnovne šole v sporazumu z mestnim načelnikom g. dr. Goričanom za dobo velikih počitnic prav lep lokal v II. nadstr. omenjene šole. Lokal je odprt ves dan od 8 zjutraj do 8 zvečer. V lokalu je članstvu na razpolago večje število časopisov in revij, šah itd. Istotam se dajejo informacije glede instrukcij. Vhod v zavod je z dvorišča. V ponedeljek, dne 9. t. m. zvečer ob 8 bo članski sestanek v Celjskem domu. Na dnevnem redu je gospodarsko socialno predavanje, določitev dneva za ekskurzijo v Velenje in na Dolenjsko, določitev trminov za šahovski brzo-turnir v juliju in društveni šahovski turnir.

Tatvine koles se nadaljujejo. Zadnje dni so bila zopet ukradena tri kolesa. V sredo okrog 23 je bilo iz veže neke gostilne v Gaberju ukradeno železniškemu uradniku Antonu Repniku okrog 800 Din vredno moško dvokolo, črno pleskano, brez znamke, precej obrabljeno, evid. št. 2-15473-5. — V sredo okrog 20 je bilo ukradeno izpred nekega vinotoča na Kralja Petra cesti kolo izdelovalcu cementnih izdelkov Sredovniku Fricu. Kolo je črno pleskano, znake Styria, evid. št. 2-11800-3, vredno 1000 Din. — Tretje kolo je bilo ukradeno že 1. julija okrog polnoči izpred neke gostilne v Gaberju Svetel Francu. Kolo je znamke Waffenrad, evid. št. 2-11685-3, črno pleskano, vredno 500 Din.

Tržič

Poroka. V prijazni cerkvici pri Sv. Juriju nad Bistrico pri Tržiču se poročita v ponedeljek, dne 9. julija g. dr. Viljem Kammerlander in gdč. Elizabeta Sugg, hčerka g. inž. Sugga, solastnika tvrdke Glanzmann & Gassner. Kljub svoji mladosti si je pridobila nevesta s svojim idealnim značajem in s svojo človekoljubnostjo spoštovanje in najširše vsestranske simpatije ne samo v Tržiču in okolici, nego tudi v inozemstvu. Gdč. Suggova se je zelo mnogo udejstvovala v sportu, zlasti v zimskem, ter si je v damskih tekmovanjih Sportnega kluba Tržič, čigar zvesta članica je od ustanovitve, priborila odlične trofeje. Mlademu paru želi vsa javnost: bodi jima nadaljna življenjska pot posuta s cvetlicami!

Sušak

Velikani v pristanišču. Tačas sta usidrana v pristanišču dva orjaška inozemska parnika: Emmy Friederich (Bremen«) in Stefano (Torre del Greco) Razen tega je v pristanišču 20 velikih italijanskih jadrnic, ki bodo peljale naš les po svetu. Te dni se pričakuje prihod angleških bojnih ladij.

Higienska razstava. V meščanski šoli je odprta do 8. julija higienska razstava, ki jo je priredil »Antituberkulozni fond«. Razstava je sestavljena v znamenju boja proti jetiki in je v vseh krogih vzbudila veliko zanimanje.

Da bi postali vsi eno!

Kako je prišlo do razkola med Vzhodom in Zapadom

Kdor hoče pravilno razumeti odpad vzhoda od rimske Cerkve in se prikopati do najglobljih vzrokov in motivov, kt so odločali pri teh žalostnih in usodnih odločitvah, mora poseči do prvih znakov razkola in krivoverstev tja v začetek 5. stoletja. Komaj se je polegel vihar arijanskega krivoverstva in že so rasle kakor gobe po dežju iz tal vedno nove sekte. S spreobrnitvijo cesarskega dvora je stopilo pod okrilje Cerkve tudi mnogo ljudi, ki so sprejeli vero bolj iz osebnih in koristolovskih namenov, ki se v svoji nemirni in vedno po novem hrepeneči notranjosti niso mogli spoprijazniti s trdo šolo priprave za krščanstvo. Posvetna moč je nudila Cerkvi svojo pomoč in varstvo in prav to je postalo zanjo usodno in je predstavljalo zanjo stalno nevarnost, ki je visela nad njo kakor Damoklejev meč.

Ko so rimski cesarji prestavili svojo prestolnico na vzhod, v Bizanc, se je začela tudi naravna ločitev vzhoda in zahoda, in počasi je prišlo radi različnosti v jeziku, kulturi in v tradicijah do očitnega preloma med zahodom in vzhodom.

Tri duhovna središča na vzhodu so se borila za prvenstvo. Najprvo je imela največjo moč Antiohija, ki je kmalu podlegla sijajni Aleksandriji, dokler se ni vzhodu ob Bosporu ojačila tretja sila, ki je ob toplih tleh cesarske naklonjenosti kmalu vzcvetela do ponosne moči in sijaja. Ob teh medsebojnih nasprotstvih so vstajali razni krivi nauki, ki so jih sicer posamezni cerkveni zbori obsodili, a so kljub temu uspevali v raznih deželah orienta. Tako je nastala na primer nestorijanska cerkev, ki je iz Sirije zajela vso Mezopotamijo in Perzijo.

Ko je obledela slava Antijohije in Aleksandrije, je nastopil svojo zmagoslavno pot Bizanc. Carigrajski patriarh, ki se je opiral na cesarski dvor, ni hotel več priznati rimskega papeža za vrhovnega poglavarja vesoljne Cérkve. Nastopil je Fotij in leta 1054 je Mihael Cerularij končnoizvedel razkol, ki traja še do današnjih dni. — V dobi križarskih vojn se je skoro ves orient odcepil od Rima, začelo pa se je tudi nadaljnjo razpadanje posameznih sekt. Povsod opažamo stremljenje po ustanovitvi samostojnih Cerkva z narodnim značajem. Mozaik orientalskega razkola tvori danes nad 30 takih cerkvenih organizmov, ki so vsi bolj ali manj samostojni, med seboj pa v več ali manj ostrih nasprotstvih. Edina negativna vez jim je skupno odklanjanje papeževega primata. Sicer nam pa nudijo vse razkolniške cerkve Palestine, Sirije, Male Azije isto sliko: ponižujoča odvisnost in uslužbenost cerkvene hierarhije državni oblasti, nevednost in neizobraženost nižje duhovščine in vmešavanje laičnega elementa v cerkveno upravo. Široke množice ljudstva ostajajo zveste svoji veri iz nekega konservativnega občutja, verske vaje so zmanjšane na najnavadnejše zunanjosti: znamenje križa, poklekovanje, romanje in post. Pridigovanje in prejemanje zakramentov je omejeno do skrajnosti in se vrši na nečasten, ponižujoč način. Med izobraženci se vedno bolj širi materializem brezboštva.

V takem položaju je nemogoče misliti na spreobračanje v velikem številu. Kljub vsem težavam pa katoliški misijonarji ne odlagajo svojega orožja. Sedanji papež Pij XI. je znan po svoji veliki ljubezni do Vzhoda in on se mnogo trudi, da bi se tudi to važno delo za zedinjenje vršilo z vso ljubeznijo, s ciljem: ut omnes unum sint — da bi postali vsi eno!

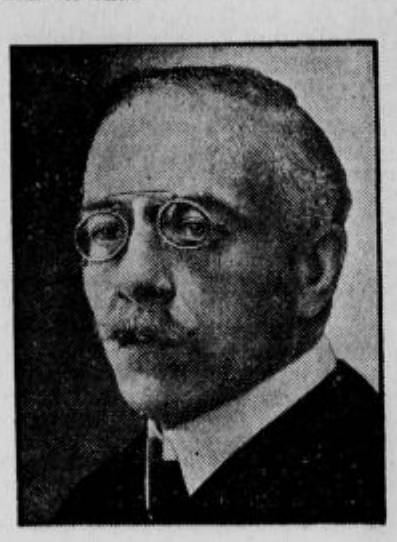

Dr. Robert Kaeslin, bivši predsednik švicarske republike je umrl v starosti 63 let

Kralja so pokopali kakor berača

V starosti 93 let je umrl in bil pokopan v Cannes na francoski Rivieri Alfonz Bourbon, grof de Caserta, kralj Jeruzalemski. Princ Alfonz, pravnuk solnčnega kralja Louisa XIV. Francoskega, je bil kralj obeh Sicilij. Toda Garibaldi ga je pred 72 leti pregnal iz Napolja. Princ Alfonz se je naselil na Francoskem s priimkom grofa Caserte in ohranil samo častni naslov Jeruzalemskega kralja, s katerim je bila nekoč odlikovana kraljeva hiša obeh Sicilij. Grof Alfonz je živel v skromnih razmerah, a kljub temu obvaroval na svojem malem dvoru starinsko strogo etiketo. V soglasju z bourbonskimi določili je določil, da bi ga pokopali kot reveža. To je predpisano za kralje v prognanstvu. Samo en konj je peljal skromno leseno krsto brez vencev in cvetja. Zato so korakali v sprevodu princ Oton Habsburški, don Jaime Španski kot zastopnik Alfonza XIII. in zastopniki Hohenzolerncev in saške kraljevske hiše.

Oporoka na ploščah

Znani belgijski jezikoslovec prof. Marsden, ki je pred kratkim umrl v svoji primorski vili, je bil velik samotar. Zapustil je veliko knjižnico in veliko premoženje. Kot izvršitelj oporoke je notar sklical po smrti dediče in naznanil, da je zapustil pokojni oporoko na gramofonskih ploščah. Prinesel je gramofon in plošče. Iz zvočnika je zadonel glas umrlega znanstvenika, poslovil se je od dedičev in dal jako podrobna navodila o delitvi denarja in zemljišč. Notarjeva tajnica je takoj stenografirala oporoko, jo razmnožila in izročila dedičem. Nihče ni ugovarjal, dasi predpisuje zakon izključno pismeno oporoko. Vsled tega je sodišče potrdilo veljavnost zadnje volje. Plošče so shranili v arhiv.

... poslej ne bomo več igračke moških!

Čudna prikazen v Rihemberku

Ali samo sugestija?

Po vsej Vipavski se je kakor blisk razširila vest, da se v cerkvi v Rihemberku prikazuje Jezus. V Rihemberk se je pričelo že pravo romanje iz vse doline in tudi iz drugih krajev.

Kaj je prav za prav na tem? Poročamo seveda samo kot kronisti o dogodku in o razburjenju med ljudstvom, ne da bi se v zadevo spuščali. Resni ljudje pripovedujejo, da so že na belo nedeljo opazili čuden pojav v monštranci, ko je bilo Najsvetejše izpostavljeno. Sv. hostija se je po njihovem zatrjevanju polagoma izpremenila v doprsno telo Jezuščka. Ljudje so po zunanjosti prisodili dečku, ki se je prikazal, približno starost 12 let. Prikazen se je potem ponavljala vsakokrat, ko je bilo Najsvetejše izpostavljeno, posebno pa ob petkih. Mnogo jih je bilo, ki spočetka niso hoteli verjeti pripovedovanju svojih rojakov, a končno so se sami na lastne oči prepričali, da je bilo pripovedovanje teh resnično.

Pri vsej zadevi pa je še nekaj čudnega, kar bi morda kazalo na to, da gre za sugestijo. Verniki namreč ne vidijo vsi enake prikazni. Nekateri vidijo Jezuščka s trnjevo krono, drugi zopet z razgaljenim srcem, kakor se slika presveto Srce. Zgodilo se je tudi, da je nekdo prišel iz bolj oddaljenega kraja v Rihemberk. Ta človek je imel dvome o Marijinem brezmadežnem spočetju. Ta je trdil, da vidi lurško Mater božjo.

Kakor rečeno smo zabeležili pojav pač kot kronisti. Zadevo bodo cerkvena oblastva gotovo preiskala. Dejstvo je, da romajo v Rihemberk sredi Vipavske doline ljudje iz oddaljenih krajev.

Niti moliti ne smejo slovenski!

Že staro izročilo govori o prošnji procesiji v Ledinah na dan sv. Janeza, 24. junija. Tudi letos so prosili dovoljenje za procesijo. V Italiji je treba namreč vsako procesijo prijaviti. Fašistična oblastva so procesijo odobrila, toda s pripombo, da se med procesijo ne sme peti slovenski!! Procesija se je vršila in bogve po kolikih stoletjih se je zgodilo, da ni bilo med to procesijo slišati več slovenske nabožne pesmi. Takšna je verska svoboda pod fašistično Italijo! Toda to še ni bilo dovolj. Orožniki so prekinili vernike, ko so molili v slovenskem jeziku in prepovedali moliti slovenski! Ljudstvo se je razburilo do skrajnosti. Še čudno, da ni prišlo do hujšega incidenta in do prelivanja krvi. Ubogi ljudje! Stiska in strašna beda, prava lakota jih tare in še niti moliti ne smejo več!

Iz zapora je bil izpuščen g. Fotič, elektrarnar v Idriji, ki je bil aretiran z brati Didiči. Fotič je jugoslovanski državljan. Josip, Franc in Ivan Didič, solastniki hotela Didič v Idriji, so pa še vedno v ječi v Gorici.

Smrt velike žene

V sredo je umrla v zdravilišču Valence Marija Curie, sloveča voditeljica pariškega zavoda za preiskovanje radija in žena znanega izumitelja Petra Curie. Marija in njen mož sta leta 1904 odkrila radij. S tem je njuno ime zaslovelo po vsem svetu. Marija Curie je bila po rodu Poljakinja, rodila se je v družini Sklodowskih v Varšavi. Po smrti svojega moža je prevzela vodstvo oddelka za preiskovanje radija na pariškem vseučilišču Sorbonne. To je bila prva in doslej edina ženska, ki je poučevala na Sorbonni. To stolico je počasi spremenila v zavod za preiskovanje radija, ki je še danes v ulici, ki se imenuje po njenem možu Rue Pierre Curie. Marija Curie je bila dvakrat odlikovana z Nobelovo nagrado in je bila članica medicinske akademije.

Pred nekaj tedni je zbolela za hripo. V začetku se ji je zdravje poboljšalo, v zadnjem času pa jo je hripa zopet napadla. Vest o njeni smrti je užalostila ves Pariz, saj je bila Marija Curie znana v vseh plasteh francoskega naroda in tudi daleč po svetu. Občinski svet je leta 1920 na njen predlog nakazal 2.5 milijona frankov za izpopolnitev zavoda za raziskovanje radija. Kupil je tudi dva grama radija v ta namen. Marija Sklodowski-Curie zapušča dve hčerki, izmed katerih je Irena že zaslovela med znanstveniki radi raziskovanja radija in polonija

Kateri ostane zadnji na bojišču?

V Wimbledonu se borijo za prvenstvo v tenisu: Perry za Anglijo (od leve proti desni) Wood in Shields za Ameriko in Crawford za Avstralijo. Po dolgih in mučnih tekmah so ti ostali še edini na bojišču. Eden izmed teh bo končni zmagovalec

V.: 5

Po valovih Donave široke ...

(Beležke iz popotnega dnevnika.)

Čas hiti in slike se vrste naglo, kakor v kinematografu. Grozne slike po večini... Iz bojnih krikov in žvenketov orožja se zdi, da slišite krike na pomoč, ki gnijejo v kleteh med kačami in podganami! — Na okopih vidite strašno sliko: na kol nataknjena telesa, kako mučeniki izdihajo svojo dušo! —

Takšna je zgodovina tega mesta.

Svoboda in suženjstvo, križ in polumesec.«

Gospa Marija je tiho vprašala Matevža:

Torej ni grof Celjski bil, ki je hotel že takrat Jugoslavijo?«

»Bežite no,« reče Zdravko. »To so si zaradi lepšega izmislili. Kaj je bilo njemu, nemškemu grofu in fevdalistu za jugoslovanstvo, in celo še v tistih časih. Za svojo oblast mu je šlo, vpliv Celjanov vnesti tudi v slovanske pokrajine na jugu.«

Gospa Marija je pokimala in pripomnila:

»Saj bo menda tako.« Nato pa rekla:

»Poglejte! — Tisti stolp na najnižjem kraju, ob Donavi. Kaj je to?«

»Takšnih stolpov je bilo prejšnje čase več. Bili so, da so z njih opazovali gibanje na Donavi. Ta se imenuje Nebojša Kula, pravijo ji tudi »Jakšičeva Kula«. Bil sem že tam in je znameniti ostanek nekdanjosti. Ko so bili Turki tu gospodarji, je bila ječa-mučilnica. Ko je sultan Mohamed l. 1456. napadel Belgrad, ki ga je branil Hunjadi, so jeli Turki pri nekem naskoku plezati čez zidove. Neki janičar je hotel na Nebojša Kuli zasaditi turško zastavo. Srb Dugovič, ki je na strehi stolpa stražil, je zagrabil Turka. Ker ga ni mogel drugače premagati, se ga je oklenil in se z njim vred zvalil v prepad... Pod tem stolpom je stalo tudi nekoč rimsko brodovje, ki je križarilo po Savi in Donavi...«

Parnik je plul, godba je igrala Straussov valček »Pomladanski zvoki«. Tea in njen spremljevalec pa sta gledala v valove, ki jih je delal parobrod.

★

Parnik je plul, nalahno se zibal in Donava se je razprostirala v širino, kakor motnorumenkast širok trak na zeleni celini zemlje.

»Mogočna je Donava,« je rekla Tea, kakor sama za se.

»Mogočna,« je ponovil njen spremljevalec. »Za rusko Volgo največja reka v Evropi. Že stari narodi so vedeli za to reko. Spominja se je Herodot. Julij Cezar je pisal o nji in jo imenoval Danuvius.«

»Nemci pa ji pravijo Donau,« je rekla Tea.

»Oni bi radi dokazali, da je ime Donave, Donau, njihova beseda. Samo, da pri tej svoji trditvi niso složni. Eni bi radi dokazali, da izhaja iz besede »Thon-au« radi mnogih primesi, ki jih ima Donava. Drugi zopet govore, da je prvotno ime »Tanne-au, ker izvira pod veliko jelko. Smešno. Saj se vendar lahko z gotovostjo reče, da je ime Donava keltskega izvora in da prihaja iz besede Don-av, kar pomeni: globoka voda. Grki in Rimljani so jo imenovali Danubius v njenem gornjem toku do »Železnih vrat«, a od »Železnih vrat« do Črngea morja pa Ister, ki je bil poznan že starim narodom.«

»Torej dve reki?«

»Ena reka z dvema imenoma. In sicer zato, ker je iz »Železnih vrat«, iz tistih ožin in sotesk tekla, kakor da Ister tam iz tistih pečin izvira.«

»Kakor Ljubljanica na Slovenskem. Ena in ista reka s tremi imeni, Pivka, Unec, Ljubljanica.«

Da, tako, da.«

Tea se je sklonila čez krov in rekla:

»Koliko vode vedno nekam teče neprestano, neprestano...«

»Da,« je odgovoril njen spremljevalec. »Čeravno je ruska Volga po dolžini večja od Donave, venda izliva Donava v morje več vode, nego katerakoli druga reka v Evropi. In to zato, ker je brzina toka Donave največja. Vsako sekundo se izliva v Črno morje iz Donave do 5300 kubičnih metrov vode. Ako je povprečna brzina na sekundo 1 meter, tedaj je eni kaplji vode v Donavi potrebno 33 dni od izvira pa do izliva v morje.«

»Izvira,« je segla Tea v besedo, »v srcu srednje Evrope — v južni Nemčiji, da?«

»Prav dobro,« se je pošalil njen spremljevalec. »In to gotovo tudi veste, da ima dva glavna vira. Eden je v Schwarzwaldu, v veliki vojvodini Badenski, in teče pod imenom Brege. Drugi izvir je pri Sv. Jurju v bližini Triberga in nosi ime Brigah. Objameta se obe rečici pod Donau-Eschingenu, kjer se jim pridruži še tretja majhna rečica in tako nastane Donava. Zračna dolžina od izvira do Črnega morja je 1630 km, dolžina toka pa 2860 km. Volga je pa dolga 3183 km. Nad 37 milijonov ljudi živi okoli Donave in njenih pritokov. In od teh je nad 12 milijonov ljudi nemškega porekla, 12 milijonov slovanskega, 5 madjarskega, 6 romunskega in nad 1 milijon raznih narodnosti.«

»To se pravi,« je zopet segla Tea v besedo in njeni lepi zobje so blesteli v solncu, »da je potovanje od izvira Donave do Črnega morja takorekoč potovanje skozi polovico Evrope? In vendar so reke, kakor Mississipi, Veliki Amacon, Kongo, velikani napram Donavi.«

»Imate prav, Tea,« je rekel njen spremljevalec. »Napram tem je Donava neznatna, pritlikava reka, dasi ima 120 pritokov in od teh 60 večjih rek. »Ali,« Tein spremljevalec je dvignil prst, »ali to so samo fizične veličine. Taka veličina nima posebnega pomena pri ljudeh, še manj pa pri rekah. Nobena od ogromnih rek nima svoje zgodovine. Donava pa jo ima. In v tem pogledu bi se lahko nekako primerjala z Nilom.

Kako je Donava nastala, spada daleč v preteklost. Njen začetek je v morju, ki je že davno izginilo z evropskega kontinenta in od katerega so nam ostali geološki podatki.

7 krat ogromnejši kakor sfinga

Na skali gore Mount Rushmore v južni Takoti bodo prav kmalu izklesali ogromen spomenik, ki bo predstavljal glave najslavnejših ameriških predsednikov, to je Washingtona, Jeffersona, Lincolna in Roosevelta. To bo največji spomenik na svetu in bo sedemkrat večji kakor egiptska sfinga. Naša podoba kaže glavo predsednika Washingtona, ki bo kmalu dovršena. Delavci se vidijo kakor mravlje ob vratu te glave

Gospodarstvo

Naše gospodarske razmere

(Iz govora predsednika dr. Frana Windischerja na občnem zboru Trgov. društva »Merkur«)

Živimo v času, ko se hitro pozablja in skrbi vsakega dneva ne dajo mnogo misliti na preteklost. Vobče je v gospodarskem življenju malo smisla za pretekle zasluge, ker je pogled vedno obrnjen v prihodnjost. Tako je danes, ko v organizacijah vseh vrst ni tako sklenjenega sodelovanja kakor je potrebno za vodnike, da imajo oporo in zadostno donišče, celo delo v prisilnih organizacijah težavno. Mi smo prostovoljna organizacija in nam je zategadelj uveljavljanje prav posebno težavno. Včasih je bilo pri nas središče celokupnega trgovskega in stanovskega gibanja. Vse akcije so se v našem društvu rodile in vodile. Po prevratu pa se je po naravnih zakonih zgostila mreža stanovskih obveznih organizacij, ki so prevzele velik del našega delokroga. Od nas zamišljene, od nas zahtevane, od nas često naravnost ustanovljene imajo te organizacije sedaj svoj odmerjen delokrog. Naše društvo, ki je z vso upravičenostjo rečeno matica trgovskega stanovskega dela in premišljene stanovske propagande, je danes nekako v vlogi gospodarja, ki je izročil domačijo svojim dobrim sinovom. Nikogar ne zavidamo, veselimo se dela vsake trgovske organizacije, vemo tudi, da je moralo priti do delitve dela in da danes ni več mogoče tisto patrijarhalno sožitje med gospodarjem in uslužbencem, ali naših zaslug za probujo in razvoj slovenske trgovine in slovenskega trgovskega stanu v slovenskih krajih nobeden razborit trgovec ne bi smel pozabljati, pa bodisi samostojen, bodisi da je v službi. Naše društvo je vedno iskalo srednjo pot, pot preudarnosti in domenkov, pa je po tej poti tudi mnogo doseglo. Razumljivo je, da v gospodarsko slabih časih zavlada črnernost osobito v taki dobi kot je naša, v kateri je gmotna skrb pa tudi želja za uživanje velika, ali navzlic neugodnim prilikam in kljub temu, da je težko zbirati članstvo na skupno delo in skupne priredbe, vendar v jedro naše organizacije ne sme seči obupnost nad sedanjimi razmerami, jedro naših deloljubnih delavcev ne sme zgubiti veselja do dela v organizacijah, čeprav je nehvaležno, kajti ne more biti dvoma o tem, da pridejo zopet boljši in svetlejši časi. Nisem namreč pristaš tistih, ki pravijo, da še nikdar ni bilo tako slabo kakor je sedaj. Priznavati je, da je to in ono v drči, ali kdor nekoliko pozna zgodovino osobito naših krajev, bo lahko dobil priče za to, da je bilo mnogokrat dosti slabejše in osobito, da smo krepko napredovali na polju socialne kulture in se povzpeli tako daleč, da je danes mnogo več umevanja za potrebe bližnjega, ki je v nadlogi, kakor nekdaj in še ne predaleč nazaj.

Naš mali in srednji gospodar komaj še more do kredita. Svetovna gospodarska kriza je neusmiljeno izpodnesla valuti dveh največjih mogočnjakov, Anglije in Združenih držav, pa je treba računati s tem, da učinek takih izprememb pride do konca in kraja stoprav po daljših letih. Gospodarsko ravnovesje je s takimi ukrepi mogočno omajano, pa je posebna nesreča ta, da v gospodarski politiki vodilnih držav v valutarnem pogledu tudi ni več doslednosti, ki bi služila za vzgled gospodarski politiki manjših in najmanjših narodov, prav tako kakor je po pravici velikim državam očitati neiskrenost in nedoslednost v vprašanju carinske zaščite. Od slabejših zahtevati, da podro zidove svoje obrambe, sam pa v isti sapi graditi nove carinske trdnjave in jim za družbo uvajati uvozne prepovedi, kontingente in kompenzacije. Svet se je dvignil do blagostanja v svobodi prometa blaga in kapitala, pa so represivne mere zadnjih let prav po velikih državah in stremljenje za avtarkijo največja motnjava in ovira, da se opešano in izpehano gospodarstvo opomore znova. Visoko življenjsko stopnjo, doseženo ob času prostega prometa in dela, bo težko obdržati, ako zapademo v patriarhalno primitivnost in se države zabubijo proti ostalemu svetu. Napake v svetovni gospodarski politiki so prav tako malo srečne kakor je v naših razmerah lahko usodepolno prizadevanje, da se enostransko delajo ukrepi v dozdevno korist ene sicer velike panoge, pri tem pa pozablja, da so gospodarski pridi prepleteni na gosto in da našim kmetijskim pridelkom ne odpremo pota v tujino, kjer bi delali ondotni proizvodnji napoto, tudi ne za ceno uničene obrtnosti, ki smo si jo razvili z velikim naporom. Samo od kmetovanja ni blagostanja. Ni gospodarske povzdige brez obrtnosti, brez trgovanja in izmenjevalnega prometa. Vsepovsod so vzgledi in priče za to, pa je tudi pri nas pereča nujnost, da se v svoji gospodarski politiki složimo v prizadevanju za gospodarsko solidarnost vseh stanov. Trgovinsko politično smo v preteklem letu v primeri z letom 1932 navzlic poostritvi gospodarskega in socialnega položaja stali ugodneje, pa so se zadnji meseci prošlega leta izkazali glede našega celokupnega prometa z inozemstvom po svojih zaključnih računih za aktivne. Naša trgov. bilanca je bila v preteklem letu aktivna. Okolnost je gotovo svetla točka, ki prihaja v dobro naši valuti v obračunih z inozemstvom. Zahteva pa veliko gospodarskih žrtev med trgovci. Izvoz je bil močnejši od uvoza, vendar ne smemo pozabiti, da uvažamo vedno še velike množine blaga, ki bi jih mogli pogrešati v trdih časih avtarkičnih stremljenj, zlasti v kolikor so luksuznega značaja, odnosno bi bilo mogoče, da glede takega blaga, ki gre v zadostne množine, mislimo na lastno produkcijo, ki je tudi zategadelj velikega gospodarskega pomena, ker se s tem krepi in jača konsumna moč v naši zemlji v korist našemu kmetijstvu, ki ima vedno večje težave pri prodaji v inozemstvu. Neutajljivo dejstvo je, da napreduje stremljenje po dosegi kolikor mogoče dovršene avtarkije tudi glede poljedelstva celo tam, kjer so naravni predpogoji slabi ali vsaj manj ugodni za kmečke pridelke. Množina uvožene robe se krči in pada, ne da bi morda ne bilo v tujini blaga, ki bi rado našlo kupca pri nas. Tudi carina ni edina in prava ovira, ker se vsepovsod v izvozni kupčiji iz ozirov na izkoristljivost obratnih naprav prodaja blago po cenah, ki na sebi zaostajajo za napravnimi stroški, pač pa negotovost položaja, velike kreditne neprilike, valovanje denarne vrednosti, zlasti pa težave, ki jih srečava kupec vsepovsod po svetu, kadar zahteva plačilo za prodano blago. Nabava in preskrba plačilnih sredstev za inozemske kupčije je okorna, riskantna in včasih prav nemogoča. Razmere so take, da so od prejema blaga iz inozemstva pa do prodaje in vnovčevanja blaga lahko razmere docela drugačne. V trgovini sami so težave in neprilike že velike in povzročajo skrbi. V industriji je položaj posebno težak osobito tam, kjer je dolgotrajno postopanje od prejema potrebnih surovin pa do prodaje in plačila fabrikatov. Neprilike povzroča uvoznikom osobito v manufakturni trgovini in tam, kjer gre za lepotila, neenakomernost v izvajanju in navajanju carinskih postavk. Pri tem ni v nemar pustiti okolnosti, da je v današnji gnječi za kredit in težavi za gotovino visoka carina, vezana z robo za dolgo dobo, prav tako cokla za gladko trgovanje. Če se krči obseg trgovine in vsled manjšega uvoza prihaja izvoz do presežka, je v tem pojavu tudi mnogo gospodarskega gorja zapopadeno, ker krčitev trgovinskega obsega seka globoke rane v trgovskih vrstah, da često porazno vpliva na blagostanje številnih kupčijskih eksistenc. Ne samo gospodarjev usoda je v igri, tudi številnih uslužbencev, posredovalcev, trg. potnikov in zastopnikov.

Narodna banka v prvi polovici 1934

Včeraj smo že objavili nekatere glavne postavke izkaza Narodne banke za 30. junij 1934. Naknadno omenjamo še, da so posojila od 22. do 30. junija padla za 2.2 na 18.811.8 milj. Din. V izpopolnitev včerajšnjih podatkov navajamo sledečo tabelo (v milj. Din):

Aktiva:	30. 6. 1933	31. 12. 1933	30. 6. 1934
zlato	1797.2	1795.0	1781.2
devize	102.8	111.2	82.2
skupna podlaga	1900.0	1906.2	1863.4
devize izven podlage	41.9	54.5	32.5
kovan denar	334.3	240.0	250.2
eskont	1923.9	1808.9	1575.3
lombard	319.3	293.1	236.6
vrednostni papirji	13.3	11.8	18.0
Pasiva:			
bankovci	4403.5	4327.2	4142.1
žiroračuni	250.7	474.4	429.2
razni računi	702.6	549.3	664.1
obveznosti z rokom	1279.2	1106.3	926.8

Iz te primerjave s koncem leta 1933 je razvidno, da se je odtlej podlaga le malo zmanjšala, to pa predvsem devize, dočim se je sam zlati zaklad povečeval, kar je v zvezi z nakupom zlata domače produkcije.

Stalno znatna pa je vsota kovanega denarja v obtoku, kar je razvidno iz nizkih postavk tega denarja v bančni blagajni.

Prejšnje leto posojila banke niso tako nazadovala, letos pa so padla v prvi polovici leta za 290.2 milj. Din. Padec je bil prav za prav še znatnejši, če upoštevamo, da je letos začela banka dajati nova posojila, predvsem v lombardu, ki izkazuje najmanjši padec. Seveda pa nova posojila niso bila tako znatna, da bi kompenzirala padec starih posojil. Postavka vrednostni papirji je narasla, ker se je izvršila nova ocenitev na podlagi borznih tečajev sredi leta, ti tečaji pa so bili višji kot ob koncu lanskega leta, kar se vidi tudi pri efektih raznih fondov.

Zanimivo sliko nam daje pregled obtoka kovanega denarja. Ta je znašal

	30. 6. 1933	31. 12. 1933	30. 6. 1934
bankovci	4403.5	4327.2	4142.1
kovani denar	815.7	960.0	948.2
skupaj	5119.2	5287.2	5190.3

Iz tega sledi, da količina denarja v obtoku ni dosti narasla in torej to povečanje nikakor ni moglo nadoknaditi zmanjšanja hitrosti obtoka denarja sploh, ki je nastopilo ob zastoju v plačilnem prometu radi skoraj popolnega uničenja žiralnega prometa v denarnih zavodih samih in med njimi.

Stalno je znatna postavka žirovnih računov. Dočim so se prej vse razpoložljive rezerve skušale čimprej plodonosno naložiti, je treba danes zaradi značaja vlog držati čimvečje zneske za likvidiranje na razpolago. Seveda pa s tem še ni rečeno, da se je gospodarski položaj izboljšal. V dobah krize pri vseh denarnih zavodih likvidnost narašča, še bolj pa pri nas, ko se je treba z mukami in težavami boriti za zaupanje. Najmanj pa sme ta visoka postavka koga zapeljati, da bi kot svoječasno zahteval večje investiranje denarnih zavodov v nove posle. Znatno je padla letos postavka obveznosti z rokom. Ta postavka je prav za prav sestavljena iz treh različnih računov. To so blagajniški zapisi, devizne obveznosti Narodne banke ter plačila države svoječasno na vezane račune za inozemske upnike. Padanje te postavke je bržčas v zvezi deloma z odplačevanjem kreditov v inozemstvu, največ pa zaradi ureditve državnih obveznosti v inozemstvu z moratorijem, ki so nam ga dovolili inozemski upniki.

*

Turistična konvencija s Češkoslovaško. L. 1932 je bila zaključena s Češkoslovaška turistična konvencija. Sedaj je podaljšana do 30. oktobra 1934. S tem bomo tudi letos imeli predvsem na morju dosti Čehov. Po statistiki za 1933 je bilo od 216.654 tujcev 63.947 čeških in slovaških državljanov (1932 pa samo 29.762).

Novi glavni ravnatelj Prizada. Trgov. minister dr. Demetrovič je imenoval za glavnega ravnatelja Privilegirane izvozne družbe g. Eda Markoviča, namestnika glavnega ravnatelja Jugoslovanske banke v Zagrebu.

Prodaja ribjega olja v drogerijah. Na pritožbo proti prepovedi prodaje ribjega olja v drogerijah je izdala kr. banska uprava dravske banovine pod VI. No. 5486/3 z dne 4. maja t. l. odločbo glede prodaje ribjega olja v drogerijah, da morejo ribje olje prodajati tudi drogerije.

Borza

Dne 6. julija.

Denar

V današnjem prometu so ostali neizpremenjeni tečaji Amsterdama, Bruslja, Curiha, Prage in Trsta. Popustil je le London, dočim so tečaji Berlina, New Yorka in Pariza narasli.

V zasebnem kliringu je avstrijski šiling na ljubljanski borzi popustil na 9.17, na zagrebški je pa narastel na 9.17 kot na belgrajski na 9.10. Grški boni v Zagrebu 30.35—31.05 (30.70). Španska pezeta v Zagrebu 6.35 zaklj. Angleški funt je v Zagrebu popustil na 251.75, v Belgradu pa na 252.

Ljubljana. Amsterdam 2310.40—2321.76, Berlin 1301.25—1312.05, Bruselj 795.52—799.46, London 171.64—173.24, Curih 1108.35—1113.85, New York 3377.72—3405.98, Pariz 224.57—225.69, Praga 141.23 do 142.09, Trst 291.68—294.08.

Curih. Pariz 20.27, London 15.515, New York 307.25, Bruselj 71.80, Milan 26.38, Madrid 41.975, Amsterdam 208.40, Berlin 117.80, Dunaj 72.78 (priv. 57.20), Stockholm 80, Oslo 77.95, Kopenhagen 69.60, Praga 12.75, Varšava 58.10, Atene 2.93, Carigrad 2.48, Bukarešta 3.05.

Vrednostni papirji

Tendenca je za državne papirje postala zelo čvrsta in tečaji beležijo več ani manj dviga. To je v počitniških mesecih izreden pojav. Toda promet noče oživeti in je slejkoprej slab. Danes je bila na zagrebški borzi zaključena samo vojna škoda 400 komadov.

Ljubljana. 7% invest. pos. 71—71.50, agrarji 37 do 37.50, vojna škoda 309—312, begl. obv. 54—54.25, 8% Bler. pos. 61—61.25, 7% Bler. pos. 55—56, 7% pos. Drž. hip. banke 67—68, Kranj. ind. 200 bl.

Zagreb. Drž. papirji: 7% invest. pos. 71 den., agrarji 37 den., vojna škoda 312—313 (310), 7. 310 den., 8. 311—312 (311), 9., 10. in 11. 310 den., 12. 313 den., 6% begl. obv. 54.50—55, 8% Bler. pos. 62.25—63, 7% Bler. pos. 56—56.37, 7% pos. Drž. hip. banke 67 den. — Delnice: Narodna banka 4000 den., Priv. agr. banka 215—216 (215), Osj. sladk. tov. 140 bl., Osj. livarna 150 bl., Union 50 den., Trboveljska 85—90 (50 po 90).

Belgrad. Drž. papirji: 7% inv. pos. 71—71.50 (71), agrarji 37.50—38, vojna škoda 312—313.50 (311, 309.50), 12. 314 den., 6% begl. obv. 54.75—55, 8% Bler. pos. 62.25 den., 7% Bler. pos. 55.75—56.50. — Delnice: Narodna banka 4000—4050 (4030), Priv. agr. banka 216—217 (215.50).

Žitni trg

Položaj je za pšenico nadalje neizpremenjen. Cene so naslednje: stara 118—120, nova 79 kg težka 2% primesi 115—117.50. Koruza je nadalje čvrsta in cene polagoma naraščajo. Za koruzo je najbolj merodajna Privilegirana izvozna družba, ki jo kupuje za Češkoslovaško. Nakupna cena za koruzo znaša Indjija in Vršac 105, banatska postaja pa 107. Moka je ostala v ceni neizpremenjena: 205—215. Za ječmen se cene še niso ustvarile, ker ga še ni na trgu in šele pride na trg.

Sombor. Pšenica: bč. okol. Sombor 76 kg stara 108—110, 79 kg nova 107.50—111, gbč. 76 kg stara 110.50—115, 79 kg nova 110—112.50, srem. slavonska 76 kg stara 112—114, gbn. 76 kg stara 107 do 109, 79 kg nova 108—110, bč. ban. potiska 76 kg stara 116—118, 79 kg nova 115—117.50. - Ječmen: bč. srem. 83—85. - Koruza: bč. srem. žel. prompt 100—102, bč. avg. 102—104, kanal ladja 104—106, Donava in Tisa ladja 106—108. - Moka: bč. Og in Ogg 185—205, št. 2 165—185, št. 5 145—165, št. 6 125—145, št. 7 105—110, št. 8 107—112.50. - Otrobi: bč. 87.50—90. — Tendenca srednja. Promet: 96 vagonov.

Hmelj

Hmeljarsko društvo si steje v svojo dolžnost, da svari vse hmeljarje pred preranim obiranjem hmelja, ker bi jim to bilo pri itak pičli letini v veliko škodo. **Prezgodaj obrani hmelj je lahek in slabe kakovosti.** — Da se razjasni kritičen položaj, v katerem še dosedaj hmeljarji sploh niso bili, se bo v najkrajšem času sklical »tabor hmeljarjev«, na katerem se bo o vsem potrebnem razpravljalo.

Ob 20 letnici pevskega društva „Ruše“

Dne 8. julija t. l. slavi pevsko društvo »Ruše« 20 letnico svojega rednega delovanja. K slavnosti, katera se bo vršila v širšem krogu, se je že prijavilo precejšnje število pevskih društev iz Maribora in okolice, kakor tudi več drugih kulturnih in športnih društev.

Že nekako pred 50 leti je bil v Rušah moški zbor pevcev. Od teh še danes nekateri žive in se z veseljem spominjajo na ono ljubko pesmico, katero so najraje prepevali »Tam za goro zvezda sveti«. V poznejši dobi smo imeli v Rušah štiri učitelje pevce, kateri so dali v šoli prvo podlago za petje učencem, ki so leta 1913 začeli z ustanovitvijo pevskega društva. Spomini nam uhajajo nazaj za celih 40 let, kako nas je takratni učitelj danes ruski župan, g. Davorin Lesjak začel učiti lepega petja in tako dal prvo inicijativo za ustanovitev pevskega društva.

Naši bivši učitelji so se v poletnih večerih zatekli na vrt g. Muleja ter skupno z g. Goriškom in pok. g. Majenom zelo ubrano zapeli, da jih je vsakdo z veseljem poslušal. Podlaga za ustanovitev društva je bila torej popolna in stvar je dozorela, tako da smo začeli meseca maja 1913 s predpripravami za ustanovitev, zakaj na razpolago so bili mnogi moški kakor tudi ženski glasovi. Kmalu nato je bilo ustanovljeno pevsko društvo s pevovodjo in obenem predsednikom g. Ivanom Slačekom.

Kmalu po ustanovitvi je bil prvi pevski koncert s pestrim sporedom, v jeseni pa vesela »Vinska trgatev«. Kakor vsako društvo je tudi naše društvo doživelo leta 1914 z vojno napovedjo razočaranje. Pripravljali smo se za večji nastop, kakor tudi na izlet k Sv. Duhu na Ostrem vrhu, toda namesto izleta smo morali na bojno polje. Na predvečer smo se zbrali, kakor je že navada, pri kozarcu vina, da še enkrat ponovimo pesmi iz minulega leta, toda tudi to nas ni privedlo do dobre volje, kajti zadnja pesem »Gj siva suknjica in svetla sabljica, to bo moja ljubica« — nam je šla nekako prisiljeno iz grla, zavedajoč se, da je mogoče zadnji sestanek — odšli smo — nekaj naših pevskih tovarišev se ni več vrnilo.

Takoj po vojni je pevsko društvo začelo agilno delovati pod pevovodjem gosp. Črnkom. Društvo šteje danes 90 članov in sicer: 41 podpornih, 48 rednih in enega častnega člana g. Joška Muleja. Izmed ustanoviteljev delujejo v društvu g. Franjo Lamprecht, g. Dav. Lesjak, Franc Golob in sedanji predsednik g. Anton Požar. Pod sedanjim predsednikom je društvo zelo napredovalo, dokaz zato so zadnji dobro obiskani in uspeli koncerti pod pevovodjem g. Ivanom Knupležem, kateri žrtvuje ves prosti čas. Največ pa žrtvuje za društvo agilni tajnik g. Franjo Knuplež, njegova zasluga je, da se zbor vidno množi.

Proslava se bo vršila v kraju, kjer so pred 100 leti že peli naši predniki mile slovenske pesmi in kateri so kljubovali s trdno voljo in neustrašenostjo našim narodnim nasprotnikom, prepevalo se bo v kraju, kjer so se prelivale solze preganjanja in zatiranja ob priliki aretacij naših narodnih mož in žena leta 1914.

Ob tej priliki se bo pelo iz srca v srce in naj naša pesem doni naokrog po širni domovini in preko naših mej tja do naših zatiranih slovenskih bratov.

Vsak, ki ljubi našo slovensko pesem, naj pohiti dne 8. julija v starodavne Ruše.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Sobota, 6. julija: 12.15 Reproduc. koncert glasbenih slik. 12.45 Poročila 13.00 Čas, harmonika pri nas in drugod (plošče) 18.00 Slovenske narodne v reproduciranj glasbi 18.30 Interview z napovedovalcem 19.00 Plošče 19.30 Zunanji politični pregled (dr. Jug) 20.00 Primorska ura: Tržaške narodne 20.30 Vokalni koncert gdč. Angele Megle 21.00 Prenos iz Mengša: 50 letnica godbe 22.00 Čas, poročila, lahka glasba (plošče).

Drugi programi:

SOBOTA, 7. julija: *Belgrad:* 19.30 Viol. konc. 20.00 Predavanje o turizmu 20.30 Iz Rume: koncert rumunskih glasb. društev — *Zagreb:* 20.15 Rad. ork. in vok. konc. 21.15 Koncert na kitari — *Dunaj:* 17.20 Pop. koncert 19.25 Vok. konc. 20.05 Domovina Avstrija — *Budimpešta:* 19.30 Plošče 20.15 Čardaška kneginja, operета, Kalman — *Milan-Trst:* 20.45 Basi e bote, opera, Pick-Mangiagalli — *Rim:* 20.45 Veseloigra — *Praga:* 19.30 Pesmi iz Slovaške in Slezije 20.00 Delavski zbor poje 21.00 Vodni mož, veseloigra s petjem — *Varšava:* 19.15 Plošče 20.00 Chopinova klav. gl. 20.40 Operne arije 21.12 Lahka glasba 22.10 Igra — *Monakovo:* 20.10 Konec tedna — *Frankfurt-Stuttgart:* 20.15 Pester večer — *Vratislava:* 20.45 Gremo na deželo — *Lipsko:* 20.15 Pester večer.

Sport

Državno prvenstvo v nogometu

Kvalifikacijske tekme se pričnо 15. jul. ter končajo 30. septembra. — Ilirija prvak LNP in igra kvalifikacijske tekme.

Zadeva glede načina tekmovanja v državnem prvenstvu je v zadnjem času dvignila v sportnih krogih precej prahu. Sploh so se v našem nogometu razpasle tako žalostne razmere, da je naš nogometni šport zadnja leta stalno padal. Nikamor nismo mogli naprej, ker so se sile, ki bi jih tako krvavo rabili za povzdigo našega nogometa, izčrpavale v aferah in nečednih zakulisnih borbah, katerih posledice so se na žalost tako pogosto pojavljale na igriščih. Da se tem nevzdržnim razmeram napravi enkrat konec, je poseglo vmes ministrstvo za telesno vzgojo naroda, ki stremi za tem da se razširi in dvigne ves jugoslovanski sport, v katerem seveda nogomet ne sme delati izjeme.

Glede na to so nastale spremembe v vodstvu jugoslovanske nogometne zveze. V zvezi s tem so se razširjale najrazličnejše govorice, poloficijelne in neoficijelne o našem nogometnem sportu, zlasti pa o načinu tekmovanja za državno prvenstvo, ki je že pred durmi. Vse mogoče in nemogoče stvari so se razširjale, celo listi so poročali o važnih spremembah kot o gotovem dejstvu, tako, da so bili sportni krogi zadnje dni popolnoma desorijentirani. Celo zadevo pa je uprava jugoslovanske nogometne zveze naenkrat razvozljala s svojim sklepom na zadnji seji, glasom katerega prično tekme za državno prvenstvo dne 15. t. m. in sicer po načinu, kakor je to zadnji občni zbor odredil in sicer, da se igrajo najprej kvalifikacijske tekme, po teh pa finalne. Z ozirom na to je JNZ razpisala ves razpored tekem: **15. julija** se odigrajo naslednje tekme:

Prva skupina: BSK:Tri zvezde (Apatin) v Belgradu; Vojvodina — prvak bečkereške podzveze v Novem Sadu.

Druga skupina: Sparta — prvak kragujevške podzveze v Zemunu; Gradjanski — S. s. k. v Nišu.

Tretja skupina: Slavija—Sašk na igrišču Slavije.

Četrta skupina: Concordia — prvak banjaluške podzveze v Zagrebu; Slavija — prvak osiječke podzveze na igrišču Slavije.

Peta skupina: Primorje — Hašk v Ljubljani.

21. julija:

Tretja skupina: Sašk — Split v Sarajevu.

Ostale termine objavimo prihodnjič. Zaenkrat bi samo pripomnili, da bo državno prvenstvo mrtvo ljubljansko nogometno sezono močno dvignilo, saj bomo videli štiri nedelje zaporedoma same prvovrstne tekme, ki bodo gotovo privabile vse prijatelje nogometnega sporta. Višek bo pa brez dvoma dosegel domač derby med Ilirijo in Primorjem, ki bo 29. julija in katerega sportni progi že tako težko pričakujejo.

Poljakinje v Ljubljani

Svojevrstni sportni užitek se nam nudi prihodnji teden, ko pridejo k nam gostovat poljske sportnice, reprezentantinje poljskega naroda v hazeni. V Ljubljani nastopijo proti reprezentanci Ljubljane in sicer v torek ali v sredo zvečer, kar je pač odvisno od Poljakinj, ki odigrajo v nedeljo meddržavno tekmo v Zagrebu. Iz Ljubljane pojdejo odlične sportnice na Jesenice, kjer bodo odigrale eno tekmo z družino jeseniškega »Gorenjca«.

Na tekmo ter na posamezne igralke poljske in naše reprezentance se še povrnemo. Za danes samo to: Nikdo naj ne zamudi ugodne prilike ter naj si ogleda ta lep dekliški sport; kajti take tekme že več let nismo videli in bo morda zopet precej časa minulo, predno se nam bo zopet nudila taka hazenska igra.

Državno lahkoatletsko prvenstvo deklet

V smislu sklepa podzveze JSZS z dne 2. julija t. l. je Atena prevzela organizacijo mitinga, ki se vrši dne 14. in 15. t. m. na igrišču ASK Primorja. Bo to tekmovanje družin in eno najbolj zanimivih tekmovanj, kar smo jih videli v zadnjem času pri naših dekletih. Program je sledeč:

14. julija s pričetkom ob 17: 60 m, skok v višino z zaletom, 200 m, krogla, 800 m, met diska.

15. julija s pričetkom ob 9.30: 80 m zapreke, kopje, 100 m, skok v daljavo, štafeta 4×100 m.

Tekmuje se po propozicijah JSZS z dne 25. maja 1934. Prijave je poslati v dveh izvodih najkasneje do 7. julija do 12 in sicer en izvod na naslov JSZS, drugi izvod pa na naslov prireditelja TKD Atena, Ljubljana, Prečna ul. 2

*

Celjski šport v nedeljo. V nedeljo bo ob 6 zvečer na igrišču pri Skalni kleti nogometna tekma za pokal okrožnega odbora LNP med SK Celjem in SK Atletiki. Sodil bo g. Svetek.

Lahkoatletski miting na Rakovniku. Mladi in agilni klub SK Korotan priredi danes ob 18 prvi lahkoatletski miting, ki se je moral zadnjič radi slabega vremena odgoditi. Lahka atletika je dandanes najbolj razširjena panoga med sportnim svetom in zato si je klub nadel nalogo, da sistematično vadi svoje članstvo tudi v tem sportu. In ker je lahka atletika tako vsestranska in tako primerna za vsakega človeka, zato bi bilo prav, da jo goji zlasti oni, ki mu je kaj do zdravja, in da ji tudi pri nas posvečamo malo več pažnje. Današnji lahkoatletski miting SK Korotana ki bo na igrišču na Rakovniku, bo pokazal, koliko je lahka atletika napredovala pri novincih in koliko je zanimanja zanjo med fanti. Spored obsega naslednje točke: predteki na 60 m, skok v daljavo z zaletom, met diska, skok v daljavo z mesta, tek na 3000 m, skok v višino z zaletom, troskok, tek na 60 m (finale), štafeta štirikrat 250 m. Pridite in oglejte si ga!

Reka—Korotan (Kranj). Kvalifikacijske tekme za vstop v podzvezno ligo so v polnem teku. Srečanje omenjenih enajstoric obeta prinesti napeto borbo, saj sta oba kluba prve kandidate odpravila z visoko gol diferenco, kar najbolj nazorno priča o njuni visoki formi. Korotan je izrazito borbeno moštvo — nastopi kompletna prva garnitura s famoznim desnim krilom na čelu. Reka, ki goji lep kombinacijski nogomet, žal, radi blesur petih igralcev, ne bo nastopila kompletna, vendar bo storila vse, da ne razočara svojega občinstva. Tekma se bo vršila jutri ob 8.30 na igrišču SK Reke ob Tržaški cesti.

Atrakcija SK Svobode v Trižiču. Nočna tekma s SK Svobodo iz Ljubljane. V svrho zopetnega zainteresiranja občinstva za nogomet se bodo vpeljale tudi v Trižiču nočne nogometne tekme. Priznana tukajšnja podpornica sporta, predilnica Glanzmann in Gassner je radovolje dala na razpolago delovne moči za postavitev drogov, mestna občina pa je nudila iz svojih gozdov brezplačno les. Brez pomoči omenjenih dobrotnikov bi bila razsvetljava nezvedljiva. Žice so napeljane v višini 20 metrov, šest močnih žarnic, razvrščenih nad sredino igrišča, in oblečnice bodo skrbele za enakomerno oddajo svetlobe. S tem je igrišče urejeno po vseh pravilih za nočne tekme. Prva tekma pod novimi žarnicami bo drevi ob 20.30. V gosje pride SK Svoboda iz Ljubljane. Naj se oddolži trižiško sportno občinstvo za trud z lepim obiskom prve tekme! —er.

Nogavice - rokavice

kompletne potrebščine za krojače in šivilje,

nadalje

bogata zaloga žepnih robcev, toaletnih potrebščin, kravat, vsakovrstnega modnega blaga itd., po

najnižjih cenah

pri tvrdki

Josip Petelinc, Ljubljana

za vodo (blizu Prešernovega spomenika)

Zaščitni znak

KUBANY-JEV MATE ČAJ

hrani ter krepča živce in mišice. Pospešuje prebavo, dela apetit, regulira delovanje srca in ledvic. Kdor ga redno pije, se mu ni bati ne gihta ne revme. Dobi se v vseh lekarnah v originalnih zavojih po Din 15·—, ali pri zastopstvu: Lekarna Mr. Milivoj Leustek, Ljubljana, Resljeva c. 1, ako pošljete v naprej Din 15·—. Športniki, turisti, lovci, nogometaši: pijte ga redno!

BODITE PREVIDNI PRI OTROCIH!

In čim opazite na otrocih najmanjše nerazpoloženje in potrtost radi želodca, dajte mu brez pomišljanja v malo vode ali mleka malo žličko praška »Magna«. Rešili ste se skrbi in s tem preprečili mnoga obolenja.

»Magna« prašek se dobi v vseh lekarnah. Zavojček 4 Din.

(Reg. S. br. 4788/32)

Ali ste že poravnali naročnino?

STARŠEM!

Za rodbinske člane, ki so **blede barve obraza, slabih živcev in brez teka, »Energin«** za jačanje krvi, živcev in teka. Odraslim 3 likerske kozarčke na dan. Otrokom 3 male žličke na dan.

»Energin« se dobi v vseh lekarnah v pollitrskih steklenicah. Steklenica 35 Din.

Reg. S. br. 4787/32.

V sredo, dne 27. junija je odšel od nas zahajajočemu solncu v objem naš

TONE

absolvent trgovske akademije v Ljubljani

Ljubljana, dne 5. julija 1934.

Tovariši in tovarišice.

Alojz Krajc naznanja v globoki žalosti v svojem ter v imenu svoje žene **Zorke roj. Žagar**, svojih otrok **Leje, Matija** in **Nikolaja**, kakor tudi v imenu svojega zeta ing. arh. **Janka Omahna** in vnuka **Tomaža**, vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretresljivo vest o smrti nadvse ljubljenega sina, odnosno brata, svaka in strica

TONETA

absolventa trgovske akademije

ki se je dne 27. junija 1934 ponesrečil pri kopanju v Savi.

Pogreb bo v nedeljo, dne 8. junija ob 17 popoldne iz hiše žalosti v Grahovem na domače pokopališče, kjer se truplo pokojnikovo položi k večnemu počitku.

Sv. maša zadušnica se bo brala v župni cerkvi v Grahovem.

Vsi, ki ste našega Toneta poznali in radi imeli, ohranite ga še nadalje v toplem spominu!

Grahovo pri Cerknici, dne 6. julija 1934.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1·—; ženitovanjski oglasi Din 2·—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10·—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petitna vrstica po Din 2·50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Knjigovodja

korespondent išče primernega zaposlenja. Cenjene ponudbe na upr. »Slov.« pod »G. J.« 63«.

Mesto vzgojiteljice

ali kaj sličnega - iščem. Imam zelo lepa spričevala in govorim več jezikov. Ponudbe pod »Zanesljiva 643« 7595 upravi »Slov.« Maribor. (a)

Službo dobe

Gospodična

s popolnim znanjem nemščine, deloma glasovirja - se sprejme takoj ali pozneje. Z znanjem francoščine ima prednost. Ponudbe s popisom, po možnosti s sliko na upravo »Slov.« Maribor št. 7201. 7473. (d)

Vajenci

Učenca

z dobro šolsko izobrazbo in iz poštene hiše večjega posestnika, sprejme večja trgovina z mešanim blagom. Vstop takoj. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Priden« št. 7585. (v)

Pouk

Prikrojevalni tečaj

za

damska in moška oblačila

se vrši od 16. VII. do 4. VIII. 1934 v priznani strokovni šoli. Ta tečaj je priporočljiv tudi za privatno uporabo, ker se vrši točno po novo izdani knjigi

»TOALETA«

ki je v vseh knjigarnah in v šoli sami na razpolago. Prijave sprejema in daje pojasnila lastnik šole

TEODOR KUNC

Ljubljana, Sv. Petra 4/II.

Ženitbe

Posestniška hči

pridna in poštena, se želi poročiti z boljšim državnim uslužbencem. Ponudbe pod »Srečen zakon« št. 7596 upr. »Slovenca« Maribor. (ž)

Denar

Zamenjam vlogo

11.000 Din Kmetske posojilnice za Dravsko banovin. hranilnico. Naslov v upravi »Slov.« pod št.

Hranilne knjižice

prvovrstnih ljubljanskih denarnih zavodov (Ljub. kreditne banke itd.) — jemljemo do preklica zopet v račun. A. & E. Skaberne, Ljubljana. (d)

Glasba

Godbe na pihala

dobijo v samozaložbi A. Jakl-a, Moste pri Ljubljani — sledeče skladbe:

1. »V veseli družbi«, nar. potpouri.
2. »Slovenski biseri«, nar. potpouri.
3. »Jugoslovanske cvetke« potpouri SHS.
4. »Kratke jugoslovanske notice«, potpouri SHS.
5. »Odmevi iz naših krajev«, nar. potpouri.
6. »Naši mladini«, valček.
7. »V kresni noči«, valse-intermezzo.
8. a) »Pozdrav z Dolenjske«,
   b) »Našim rojakom« — koračnici.
9. a) »V našem taboru!«,
   b) »Povratek«,
   c) »Split-Dubrovnik«, koračnice,
   d) »K večnemu počitku«, žalna koračnica
10. »Čehoslovak in Jugoslovan«, potpouri za salonski orkester.

Vnajem

Pozor!

Gostilno dam v najem v Mariboru. Kavcija po dogovoru. Naslov v upravi »Slov.« Maribor. (n)

Lokal

kjer je sedaj brivnica — odda Jos. Prelesnik, Sp. Šiška, Janševa ulica. (n)

Stanovanja

ODDAJO:

Enosobno stanovanje

s pritiklinami, v I. nadstr. se takoj odda. Cerkvena ulica 21. (č)

Štirisobno stanovanje

v I. nadstropju, moderen komfort, vse pritikline, v bližini kavarne Evrope - istotam

poslovni prostori

v pritličju, 3 sobe z modernim komfortom — se odda za 1. avgust. Vprašanja pod »Zmerna cena« ev. naslov v upravi.

Posestva

Lepo vilo

v Ljubljani, z velikim vrtom in garažami, v bližini tehnike, prodam. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 7448. (p)

Pozor!

Prodam več hiš, tri dobro vpeljane gostilne, zraven stavbne parcele. Vzamem tudi hranilne knjižice. Pojasnila: Lastnik kopališča Ježica pri Ljubljani. (p)

Industrijski objekt

rentabilen, v Zagrebu, v centru, takoj in poceni naprodaj. Posarić, Frankopanska 18, Zagreb. (p)

Enonadstropno vilo

v Celju, zelo moderno, z 900 m² vrta, prodam. Polovico gotovine, ostalo v hranilnih knjižicah samo ljubljanskih ali mariborskih. Naslov v podružnici »Slovenca« v Celju. (p)

Prodamo

Celega piščanca

ocvrtega, za 16 Din, nudi vsak dan gostilna Mevželj preje Plankar, Dolenjska cesta. — Izborna vina. (l)

Nudimo Vam

za majhen denar dobra oblačila. — A. Presker, Sv. Petra cesta 14. (l)

Krušno moko

in vse mlevske izdelke vedno sveže dobite pri

A. & M. ZORMAN

Ljubljana. Stari trg 32.

Motorni čoln

prvovrsten, takoj prodam. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 7511. (l)

Starinsko avbo

poceni prodam. — Rožna ulica 27, Kalin. (l)

Moško kolo

prodam. Poljanski nasip št. 52. (l)

Razprodaja

košarskih izdelkov, suhe robe, igrač itd., po globoko znižanih cenah — vsled opustitve trgovine — pri tvrdki: Fany Patik, Ljubljana, Miklošičeva cesta 30. (l)

Dober jabolčnik

okoli 20 hl, naprodaj. Cena 3 Din za liter iz kleti ali postavljeno na kolodvor Konjice. — Klemen, Konjice. (l)

Podjetje

zelo dobičkanosno, Automatski bufet, v večjem mestu Slovenije, se proda najboljšemu kupcu. - Pismene ponudbe na upravo »Slov.« pod »Automat« št. 7594. (l)

POTRTI GLOBOKE ŽALOSTI NAZNANJAMO, DA JE DNE 6. JULIJA 1934 OB 15, PO KRATKEM, MUKEPOLNEM TRPLJENJU, PREVIDEN S TOLAŽILI SV. VERE, MIRNO V GOSPODU ZASPAL NAŠ PRELJUBI OČE, GOSPOD

JOSIP ZAJEC

NADUČITELJ V POKOJU IN POSESTNIK

POGREB NEPOZABNEGA POKOJNIKA BO V NEDELJO, DNE 10. JULIJA 1934 OB 16 NA DOMAČE POKOPALIŠČE MAŠE ZADUŠNICE SE BODO BRALE V PONEDELJEK V FARNI CERKVI V TREBNJEM PROSIMO TIHEGA SOŽALJA!

TREBNJE, DNE 6. JULIJA 1934

JOSIP, SIN; ERNA, OLGA, SLAVA, HČERKE; ERNESTA ROJ. BLAŽICA, SINAHA; VLADKA, VNUKINJA

Simončič Maks:

Galicija

13

Sedim sam za hišo in buljim v temo. Vse okrog mene je tiho in mirno, le od časa do časa zabobni tam nekje v daljavi in iz hiše, kjer čujejo ljudje ob mrliču, je slišati pritajeno mrmrjanje —

Nenadoma se zbudim. Nekdo mi vliva vodo na glavo.

Pogledam... Nebo je odprlo vse zatvornice, kar jih ima na razpolago. Hitro se skobacam iz odeje. Zbiram svoje stvari in poslušam tovariše, kako rentačijo.

»Na, le poglej!« toži nekdo z jokavim glasom. »Edina čista srajca, ki sem jo imel — kakšna je zdaj! Preobleči sem se hotel danes, zato sem si jo dal pod glavo, da ne pozabim. Zdaj pa imam!«

»Kaj boš bevskal zaradi srajce! Jaz se še preobleči ne maram, tudi če bi jo imel. Imam tako večji mir pred ušmi,« godrnja nekdo medtem, ko hiti zbirati svojo šaro. »Jaz imam večjo smolo. Polno vrečico sladkorja sem še imel. Včeraj zvečer, preden sem legel, mi je ta vrabec padel iz tornistre, pa je nisem mogel najti, ker je bilo pretemno. Mislil sem si: jo pa najdeš jutri. — Zdaj pa poglej to godljo! Prav vse mi je šlo v nič.«

»Preberi, če je še kaj suhega,« mu svetuje tovariš.

»Tako brihten sem tudi sam brez tebe; raje mi povej, če si že tako pameten...«

Ne slišim ju več, kajti srečno sem dobil vse svoje stvari in jo ubiram proti kuhinji, kamor so se tudi drugi že zatekli. Le s trudom se prerinem skozi gnečo k Strgulcu, ki ima na klopici kraj sebe še malo prostora. Tja položim svojo prtljago.

★

Po zajtrku odhajamo drug za drugim. Deževati je sicer prenehalo, a nebo je še vedno temno in visi tako nizko nad nami, kakor da se nam hoče obesiti na rame. Pot vzdolž hriba je težavna, ker je zemlja tako spolzka, da bolj drsimo po zadnjicah, kakor pa hodimo.

»Če bi bilo zdaj še malo ledeno, potem bi bila to vožnja, da malo takšnih!« se norčuje nekdo in pobira kosti svojega rojstva od tal.

»Kaj pa onile brundeš tam straši?«

Z razbitim žrelom stoji malo od nas 75 nik in gleda klavrno v dolino. Nekaj trupel je raztresenih okoli njega, a predaleč smo, da bi jih mogli razločiti.

»Kadar bo konec vojne, kmetom še zemlje ne bo treba gnojiti,« se oglasi nekdo spredaj.

»Zdajle mi je prišlo na misel,« pravi Možina, »kako takole v mestih in še pri nas na deželi celo, iztičejo in izbirajo prostor za pokopališče. Zaradi zraka, pravijo, in zaradi bolezni. Pa še nekakšne postave imajo, kako mora biti jama globoka in kaj vem še vse. Celo vsaka zemlja jim ni všeč. Zdaj pa tukajle poglej! Še če je časa dovolj, da pokopljejo mrtve, nasujejo nanje komaj toliko zemlje, da jim pokrije nos; če potem pade malo moče in se zemlja usede, prikukajo vsi mrliči spet lepo na svetlo.«

»Vojska ne pozna postav.«

»Napak si povedal!« se širokousti njegov soseed. »Oni, ki so vojske krivi, ne poznajo postav, ali še boljše: njih se postave ne tičejo, ker so jih sami napisali.«

★

Srečno smo prikolovratili v dolino. Še nizek griček nas loči od naših čet. Tla so razrita in poteptana. Kamor se ozremo — sami mrtveci. Na nekaterih mestih so nametani drug na drugega, naši in Rusi, vsi lepo složno skupaj. Ob takšnem kupu človeških trupel stoji velik top, zraven njega pa leži par razmesarjenih konj. Sredi konj so razcefrane umazane cunje, ki pokrivajo nekakšno črnordečo zmes, zgneteno iz blata in mesa, brez vsake oblike. Poleg teh preostankov teles, ki izpuhtevajo zatohel, plesniv vonj, stoje zaboji za streljivo, kakor majčkene, bele otroške rakve. Jate vran vzprhutavajo zategnjeno vrišče od tal, se zaženejo nekoliko naprej in nato spet sedajo in kljujejo v razmetane dele človeških trupel.

»Le poglej vraga črnega!« vpije nekdo in kaže z roko vrano, ki še med vzletom vleče svoj plen, velik kos črevesja, za sabo.

»Jaz te mrhe sovražim, da bi jih vse naenkrat pobil, če bi le mogel!« zarenči drug glas. »Ta zlodej že vnaprej voha kri, če te le vidi. In komaj se dvigne, če jo odženeš; pa še potem sovražno zija v tebe, kakor da protestira in te kliče na odgovor, s kakšno pravico si jo zapodil...«

Z gričevega vrha zagledamo naše čete, ki so že na pohodu. Prav do nas se razlega vpitje voznikov in škripanje voz.

»Kje so se pa ti vzeli?« vprašuje drobno, šibko človeče, ko zagleda vozove. »Pa menda vendar niso plezali kar čez hrib, kakor koze?«

Ko se privlečemo v dolino, stoji tam samo še nekaj voz, drugo je že vse odšlo.

»Kakor nalašč,« se slini komandant trena, nadporočnik Grünbaum, ko Mežnarič javi, da smo dospeli z zaostalimi. »Mi že zelo primanjkuje moštva za varstvo voz. Kar porazdelite se, bom že javil spredaj, da sem vas jaz pridržal.«

Govori hitro, presekano. Izraelit v obleki avstrijskega častnika. Debele, napete ustnice, precej močan upognjen nos, katerega konica podrhtava pri govorjenju, in svetle, črne oči, čez katere vise zgornje veke do polovice, kakor da venomer dremlje. Na svojem kljusetu niha zdaj na to, zdaj na drugo stran in nam polagoma izginja izpred oči, kajti naši vozovi se pomikajo le počasi. Večina konj je bolnih. Nad kopitom se jim spuščajo gnojne bule, ki jih mučijo in ovirajo pri hoji.

Ne hodimo še dolgo, ko se mi pridruži Možina.

»Ali imaš kaj prostora v svoji malhi?« me vpraša in pripoveduje, da je na vozu, ob katerem je hodil, vse polno jedače. »Zaboji so razrešetani, da vse iz njih leti.« Kavnih in mesnih konzerv ter sladkega oficirskega prepečenca je vse polno. Samo roko je treba stegniti, pa ga imaš. Jaz sem si že napolnil torbo in vse žepe. Mežnarič je že tudi ves nabasan. Zdaj ga prinesem še tebi, za druge pa ne bom kradel. Sami bi lahko imeli toliko pameti, da bi malo poškilili v vozove!«

Pot se vije čez obširno planjavo. Po malem spet prši z neba, a tako rahlo, da skoro ne čutimo.

Na desni od nas, vzporedno s cesto, se vije zapuščen strelski jarek. V njem in ob njem leži vse polno mrtvih. Največ je Madjarov. Obrazi nekaterih so rumenkasto črni in zabuhli, drugi skoro apneno beli in udrti; skoro vsem pa se že zbira okrog ust, nosu in oči zelenkasto svetlikajoča ta sluznica, po kateri migota vse polno ogabno belih črvov.

Nekateri leže navidez v pokojnem miru, z rokami ob truplu ali pod glavo, kakor v spanju; drugi so še vedno kakor živi v otrplosti. Vzbočenih hrbtov, z rokami oprti ob zemljo, kleče tam, kakor da se hočejo že v naslednjem hipu pognati naprej.

V majhni vzboklini jarka, mimo katerega korakamo, stoji postava, ogrnjena v razdrapan častniški plašč. Z glavo, naslonjeno na roko, strmi še vedno negibno v nasprotno stran, kjer so morale biti sovražne postojanke.

Za »Jugoslovansko tiskarno« v Ljubljani: Karel Čeč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Lojze Golobič.